

Národní archiv v roce 2012

/ Eva Drašarová /

Úvod

Navzdory pevnému přesvědčení, že hlad veřejnosti po informacích se rozhodně nerealizuje čtením zpráv o činnosti, obzvláště jejich úvodních partií, lze proces jejich tvorby pojmut i tak, že celé dílo se uvodí čtivou a hutnou zkratkou. Ta následně uspoří spoustu času – nabídne nejpodstatnější průřez nejzajímavějšími událostmi sledovaného ročního úseku.

Tak jako jiné obory, i archivnictví bývá často natolik zaujato samo sebou a svým tradičním sebenazíráním, že nevidí širší paletu přístupů, jiné diskurzy. Přesto již několik let prochází etapou přípravy na podstatnou změnu, faktickou i v myšlení. Nejde ji odbýt pouhým termínem „modernizace“, byť průvodními jevy jsou elektronizace, masivní digitalizace a standardizace. Jedná se o mocné nástroje, ne cíl snažení. Archivnictví se mj. i z těchto příčin odsouvá poněkud dále od své mateřské disciplíny – historiografie. Náš obor je čím dál tím více službou veřejnosti. Markantní je to u Národního archivu, kde více než polovina práce, skoro čtyřicet procent, souvisela v roce 2012 s poskytováním služeb. Část z tohoto objemu sloužila historikům a spřízněným společenským vědám. Ne, že by nebyla historiografie nadále postavena na podrobném empirickém bádání. Požadavky bezprostředních informací pro občany, veřejnou správu v nejširším slova smyslu, ale i média tentokrát převážily. Zasluhu na tomto stavu má legislativa i specifické společenské klima podněcující k morálnímu, ale někdy konečně i k právnímu odsudku nežádoucích jevů a ke zvýšené veřejné kontrole za pomoci práva na poskytnutí informací dle dvou v úvahu přicházejících zákonů – o informacích a o archivnictví.

Bylo ovšem nutné udržet v rovnováze veškeré zákonem ukotvené povinnosti, mít na zřeteli vývojové trendy, ale nepodlehnout fantaskním představám, zůstat přísně strážliví a pracovití. Vlajkovou lodí archivu, který pracuje s ústředními orgány a organizacemi, vždy byla, je a bude tzv. předarchivní péče. Z ní se odvíjí všechny následné procesy a jejich kvalita v budoucnosti. Ještě více než v předchozích letech byly na archiváře kladeny

velké nároky ze strany původců při konzultacích v souvislosti se zaváděním elektronické spisové služby, s aktualizací spisových norem a především s aktuální nutností harmonizovat spisovou službu do souladu s Národním standardem elektronické spisové služby. Mimořádně odborně náročná byla jednání k přípravám spisových rozluk a konzultace související s trendem centralizace řízení státní správy a nasazováním centralizovaných systémů elektronické spisové služby.

Na straně původců dnes již velká část dokumentů vzniká a dále existuje pouze v digitální podobě a tento trend se následně odráží ve změně náplně činnosti archivů. Významnou reakcí na nové odborné úkoly, které jsou nyní na archivy kladeny, se stal projekt Národního digitálního archivu (dále jen „projekt NDA“) a kodifikace některých povinností a postupů zákonem. Rozvoj správy digitálních dokumentů ve veřejné správě poskytuje kvalitativně nový informační nástroj. Výsledkem je efektivní fungování správy a snadná dostupnost informací. Závěrečnou fází životního cyklu dokumentu u původce je výběr archiválií a jejich předání archivu. Tato závěrečná fáze je podmíněna celkovou úrovní výkonu spisové služby, především u veřejnoprávních původců, počínaje příjmem dokumentů, jejich evidencí, oběhem, vyřizováním a ukládáním. Zvýšené nároky na správu dokumentů, včetně výběru archiválií, vyžaduje nakládání s dokumenty vyskytujícími se v analogové i v digitální podobě. Obě podoby dokumentů jsou zákonem zrovnoprávněny. Nyní jde nejen o dokončení projektu, ale i o jeho udržitelnost v dalších letech.

Zpracování archiválií za účelem jejich zpřístupnění a tedy i užití z kapacitních důvodů mělo stagnovat. Až udivující jsou tedy postupující projekty zpracování kmenových a současně nejžádanějších fondů a finalizace řady výstupů. Ruku v ruce s tím postupuje opravdu rozsáhlá digitalizace archiválií i tvorba metadat k nim, realizovaná ve věžiri možností – od domácí produkce z rozpočtových zdrojů, z darů, z účelových dotací, grantů, přes služby dodavatelů až po výsledky spolupráce s domácími i zahraničními partnery.

Napříč všemi aktivitami prochází výzkumná činnost a inovace, urychlující řešení řady problémů i přispívající do oblasti základního výzkumu společenských věd. Archiv prováděl vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti archivnictví, pomocných věd historických a v příbuzných vědních oborech; plnil úkoly ústředního vědecko-výzkumného pracoviště na úseku preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování archiválií, uchovávání a zpřístupňování nových forem nosičů informací, včetně dokumentů v digitální podobě. Dobrá práce jednotlivců i celých týmů v uplynulých

letech přinesla nejenom aplikovatelné výsledky, ale i přetavení do podoby finanční dotace – institucionální podpory vědy. Rozvoj se tedy uplatnil s multiplikačním efektem.

Materiální podmínky fungování instituce nebyly nadále optimální, ale snaha zřizovatele ulehčit a zabezpečit klíčové povinnosti byla upřímná a nesla s sebou pozitiva. Díky tomu archiv obstál v agendě 3. odboje, nezakonzervoval dezinfekční linku a snažil se najít alespoň část rezerv pro řešení budoucích nejpálčivějších problémů v oblasti provozu klimatizace a chlazení. Pro budoucí ukládací kapacity jsme jen mohli připomínat objemovou studii výstavby čtvrtého depotního bloku na Chodovci, ve kterém by našel své depozitáře Národní archiv, jeho soused – Státní oblastní archiv v Praze, i fondy Archivu bezpečnostních složek.

Mimořádným potěšením pak pro nás byla možnost vystavit alespoň na pět dnů archiválii z nejvzácnějších – Zlatou bulu sicilskou. Spolu se svými dvěma historickými souputnicemi vydanými v týž den, dne 26. září 1212, a dále s konfirmací Zlaté buly Karla IV. poutaly zaslouženou pozornost široké veřejnosti. Ano, i tím a řadou dalších úkolů, žil Národní archiv v uplynulém roce 2012.

Personální podmínky archivu

Počet systemizovaných míst zůstává nezměněn a další snižování počtu pracovních sil na ministerstvu se nedotklo archivnictví. Propad v posledních deseti letech je ze 168 systemizovaných míst na 142 (4 místa jsou dočasně systemizována pro projekt Národní digitální archiv financovaný převážně z peněz Evropské unie). Nárůst spravovaných fondů je ze 103 564,92 bm v roce 2000, na 120 579,92 bm v roce 2012. O nárůstu povinnosti např. v oblasti předarchivní péče a ve využívání archiválií pro zásadní agendy státní správy či ve výzkumu viz příslušné kapitoly zpráv o činnosti.

Archiv je strukturován do specializujících se dílčích jednotek, přesto existují činnosti, které jsou vykonávány více odděleními, a odlišení mezi nimi je dáno růzností svěřeného Národního archivního dědictví. Správa fondů a jejich odborné zpracování a zpřístupnění v celé škále vědeckých produktů, se sjednocuje metodikou a rozlišuje specifiky chronologickými, věcnými, jazykovými, paleografickými, diplomatickými aj. Řada archivářů současně vykonává poslání archivního inspektora, poskytuje informace veřejné správě i soukromému sektoru, vyhotovuje rešerše či zabíhá nejen do základního výzkumu v oblasti historie, dějin správy, pomocných věd

historických, ale i stále více do informatiky, nutné pro další vývoj oboru. U instituce naší velikosti dochází zároveň ke kumulaci rolí jednotlivých pracovníků. Archiváři a další kolegové ve studovnách se věnují i reprografickým činnostem, fotografové též digitalizují, práce s veřejností se týká skoro všech. V péči o fyzický stav archiválií existuje též masivní složka preventivní s celostátním dopadem. Dále je potřeba zmínit práci odborníků v krizových situacích (práce v terénu s kontaminovaným materiálem) a činnosti ve vědeckém úseku. O propojení kontroly spisové služby a výběru archiválií se segmentem výzkumu a vývoje v oblasti elektronických archiválií, se standardizací a využitím podnětů z oblasti informatiky ani nemluvě.

Individuální zvyšování kvalifikace bakalářským, magisterským či doktorandským studiem pokračovalo beze změn. Dalšího běhu archivního kursu FF UK Praha jsme se účastnili pouze jako školitelé, financovat další vzdělávání našim kolegyním a kolegům už si nemůžeme dovolit.

Celkové množství uložených archiválií

K 31. 12. 2012 spravoval Národní archiv ve své základní evidenci celkem 1899 archivních souborů v rozsahu 120 579,92 bm (oproti stavu k 31. 12. 2011 se jedná o nárůst o 19 archivních souborů a 1 042,6 bm). Z uvedených 1899 archivních souborů bylo celkem 1 847 souborů (116 563,57 bm) evidováno jako soubory v přímé péči archivu, 48 souborů (3 975,15 bm) bylo uloženo na základě depozitní smlouvy a 4 archivní soubory (41,20 bm) byly na základě smlouvy uloženy mimo archiv. V souvislosti s přejímkou archivních materiálů (Ústřední archiv Českobratrské církve evangelické, Českoratřská církev evangelická – farní sbor Velká Lhota) byly nově uzavřeny 2 depozitní smlouvy s Českobratřskou církví evangelickou. Rovněž byla aktualizována depozitní smlouva s řádem Maltézských rytířů. Do evidence archivních pomůcek bylo v roce 2012 zapsáno celkem 23 archivních pomůcek (z toho 9 nových pomůcek vyhotovených v Národním archivu a 14 pomůcek delimitovaných do Národního archivu z Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, v.v.i. spolu s příslušnými archivními soubory), zrušeno bylo celkem 35 archivních pomůcek.

V základní evidenci NAD archiválií uložených mimo archivy a kulturně-vědecké instituce evidoval NA k 31. 12. 2012 celkem 4 archivní fondy o celkové metráži 11,94 bm.

Do evidence vnějších přírůstků a úbytků bylo zapsáno celkem 155 vnějších změn uskutečněných v roce 2012 (tj. o 22 méně než v roce 2011).

Celkem bylo evidováno 152 přírůstků (129 přírůstků výběrem a 23 přírůstků delimitací) a 3 úbytky. Celkem bylo v roce 2012 převzato 1 415,08 bm archiválií a 13 180 evidenčních jednotek (tj. o 297,63 bm a 739 evidenčních jednotek více než v roce 2011). Do jiných archivů bylo delimitováno 3 006 evidenčních jednotek v rozsahu 349 bm.

Do druhotné evidence NAD předalo v roce 2012 údaje ze své základní evidence celkem 21 archivů a 6 kulturně-vědeckých institucí.

V oblasti vedení evidence NAD byla v roce 2012 největší pozornost věnována přípravě a provádění generální inventury (dále GI) NAD, jejíž provedení v termínu od 1. 7. 2012 do 31. 12. 2013 vyhlásil Odbor archivní správy a spisové služby MV. Kontrola průběhu GI se provádí průběžně. Hlavnímu referentovi NAD byly do konce roku 2012 předány vyplněné formuláře pro GI 2012 k celkem 403 archivním souborům (2 728,58 bm), na jejichž základě bylo k 31. 12. 2012 aktualizováno v programu PEvA celkem 213 evidenčních listů NAD.

Výběr archiválií ve skartačním řízení

V roce 2012 nebyl seznam veřejnoprávních původců v předarchivní péči 5. oddělení Národního archivu výrazněji aktualizován, ve skutečnosti však došlo k určitým změnám v jejich počtu: zcela nově, resp. odštěpením agentury od stávajících původců, vznikly v roce 2012 tři instituce: Specializovaný finanční úřad (od 1. 1. 2012), Státní pozemkový úřad (21. 12. 2012) a až od 1. 1. 2013 Odvolací finanční úřad. Kromě toho již v roce 2011 vznikl sloučením dvou zrušených původců (Výzkumného ústavu pedagogického a Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR) jako nová instituce Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV). Naopak v roce 2012 bylo ze zákona zrušeno celkem 5 veřejnoprávních původců v předarchivní péči Národního archivu: Česká geologická služba – Geofond (nástupcem je již existující Česká geologická služba od 1. 1. 2012), Zemědělská vodohospodářská správa (nástupci se stalo Povodí ČR, a.s. a Lesy ČR, s.p. – tedy nadále v obou případech v péči státních oblastních archivů), již v roce 2011 zrušený Výzkumný ústav pedagogický a Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR (viz výše), a také z oblasti školství Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV), zaniklý bez právního nástupce. Kromě toho byly až v roce 2012 Národním archivem registrovány jakožto původci v předarchivní péči 4 správy národních parků. V důsledku výše uvedených změn a oprav lze stanovit celkový počet veřejnoprávních původců v předarchivní péči Národního archivu ke dni 1. 1. 2013 na 318.

Během let 2011 a 2012 bylo na žádost Národního archivu do péče jednotlivých státních oblastních archivů rozhodnutími Odboru archivní správy a spisové služby MV předáno celkem 137 původců z resortů kultury, školství, zdravotnictví a práce a sociálních věcí. Jedná se výhradně o veřejnoprávní původce, jejichž zřizovateli jsou uvedená ministerstva, která nemají detašované ani regionální pobočky a v naprosté většině vykazují regionální charakter své činnosti. Z těchto původců však došlo v jednom případě během roku 2012 k faktickému zpětnému převedení do péče Národního archivu – u Národního centra ošetrovatelství, v tomto případě z péče Moravského zemského archivu v Brně. Celkem tedy bylo ke konci roku 2012 formálně přeneseno z hlediska péče na státní oblastní archivy 136 těchto původců.

V předarchivní péči, fakticky vykonávané Národním archivem, zůstává tedy 182 veřejnoprávních původců. Z toho u 27 původců Národní archiv zajišťuje předarchivní péči pouze u ústředí, zatímco péče u detašovaných a regionálních pracovišť byla prozatím neformálně, avšak po dohodě s archivy přenesena na příslušné státní oblastní archivy. Archiváři 5. oddělení provedli v roce 2012 výběr ve skartačním a mimo skartační řízení u 71 veřejnoprávních původců (poprvé od roku 2005 mírný pokles) a sepsali při tom celkem 145 protokolů (od roku 2009 lze pozorovat stálý každoroční pokles, přesto však i poslední počet protokolů zůstává na průměru ze všech sledovaných let).

Pozitivním jevem je skutečnost, že počet původců, u nichž doposud nebylo od roku 1990 provedeno žádné skartační ani mimo skartační řízení prostřednictvím Národního archivu, se v posledních letech stále snižuje – z 56 původců v roce 2009 a ze 43 původců v roce 2011 klesl v roce 2012 na 32 původců.

V roce 2012 vybrali archiváři 5. oddělení u 69 veřejnoprávních původců při 143 skartačních řízeních (=143 skartačních protokolů) celkem 550,3 bm archiválií, tedy 13 % z celkového množství 4 233 bm dokumentů předložených k výběru. Procentuelní podíl vybraných archiválií se tak v roce 2012 vrátil na ideální úroveň, které bylo dosaženo již v letech 2009 a 2010 (13–14%).

Počet skartačních řízení, ve kterých jsou navrhovány pouze dokumenty ke zničení, výrazně poklesl oproti rokům 2006–2011 na pouhých 48, ba naopak se stabilizuje počet návrhů předkládajících pouze dokumenty typu „A“ na počtu 10 (v roce 2011 jich bylo 15, v předchozích letech průměrně 6 až 7 ročně).

Vůbec poprvé od roku 1990 prováděl Národní archiv v roce 2012 skartační řízení u třech původců, podobně jako v předchozím roce většinou z resortu školství: u Centra pro regionální rozvoj ČR, Centra pro

studium vysokého školství a Pedagogického muzea J. A. Komenského. Přitom od dvou z nich byly též v roce 2012 poprvé předány archiválie do Národního archivu.

Mimořádně rozsáhlá, komplikovaná a většinou během celého roku probíhající skartační řízení provádělo 5. oddělení Národního archivu v roce 2012 u stejných původců jako v předchozích letech: bylo tomu tak u Ministerstva vnitra (29 skartačních protokolů – atypicky stále u jednotlivých organizačních útvarů původce), u Ministerstva průmyslu a obchodu, u Vrchního státního zastupitelství a u Ministerstva financí. S obtížemi probíhalo několik skartačních řízení v roce 2012 u Ministerstva pro místní rozvoj. V resortu spravedlnosti jsme urychleně prováděli výběr a převzetí archiválií v mimopražských depozitářích Skuteč a Písek s ohledem na dokončení výběru potřebných archiválií pro agendu 3. odboje. Dále jsme převzali archiválie z bývalých generálních prokuratur ČSR a ČSSR.

Ke stávajícím 15 trvalým skartačním souhlasům, které vydal Národní archiv pro 11 veřejnoprávních původců, přibýly v roce 2012 další dva souhlasy (pro Revmatologický ústav a pro Ministerstvo vnitra), u dalších 4 původců jednání nadále probíhá. Jako v předchozích letech nebylo množství takto vyřazených dokumentů ani v roce 2012 samostatně evidováno – v následujících letech bude tento nedostatek již napraven.

Ještě více než v předchozích letech byly na archiváře 5. oddělení kladeny velké nároky ze strany původců při konzultacích v souvislosti se zaváděním elektronické spisové služby, s aktualizací spisových norem a především s aktuální nutností harmonizovat spisovou službu s Národním standardem. Jednalo se především o Generální ředitelství cel, Ministerstvo financí, Pozemkový fond ČR, Národní památkový úřad, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí, Správu uprchlických zařízení MV, Institut pro veřejnou správu Praha, Zeměměřičský úřad, Správu železniční dopravní cesty, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Vězeňskou službu, Český statistický úřad, Ministerstvo kultury, Ústav pro hospodářskou údržbu lesů, Generální finanční ředitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Státní úřad inspekce práce a většinu fakultních nemocnic a dalších zdravotnických zařízení v péči Národního archivu.

Mimořádně odborně náročná byla jednání k přípravám spisových rozluk a konzultace související s již zmíněným trendem centralizace řízení státní správy – především u původců v resortu školství, financí, zemědělství,

zdravotnictví a práce a sociálních věcí. Často v souvislosti s konzultacemi ke spisové službě vykonávali archiváři dílčí průzkumy spisové služby a analýzy dokumentů u těchto původců.

Výběr archiválií mimo skartační řízení

V roce 2012 vypracovali archiváři 5. oddělení 2 skartační protokoly o výběru archiválií mimo skartační řízení u následujících institucí: u Ministerstva vnitra a Ředitelství silnic a dálnic ČR. V obou případech se jednalo o přípravu na předání atypických dokumentů, navrhovaných jako archiválie.

Pozitivum uplynulého roku představuje fakt, že se podařilo zorganizovat dvě hromadná setkání s přáteli Národního archivu, mezi kterými byla i řada archivářů či jiných zástupců soukromoprávních původců našich fondů a sbírek. V rámci mezinárodní konference „Krajané a problém generací“, konané v rámci Dnů české státnosti, byla obnovena či navázána řada kontaktů s krajanry, která by v budoucnosti měla vyústit v převzetí archiválií jejich spolků nebo v určitou formu pomoci při správě jejich archiválií. Krajané se rovněž zúčastnili návštěvy výstavy „Zlatá bula sicilská“ v Národním archivu, která se setkala z jejich strany s mimořádným ohlasem.

V roce 2012 uskutečnilo 6. oddělení několik přejímek od soukromých právnických osob. K největším přírůstkům patřil výběr a převzetí archiválií Svazu českých a moravských výrobních družstev, kterým se nám podařilo podchytit cenné archiválie k vývoji českého a moravského družstevnictví a v závěru roku převzetí rozsáhlého archivu Mezinárodního svazu studentstva (nebyl zatím vzat do evidence). Obohaceny byly i naše sbírky – od Centra pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války jsme převzali Sbírkou výstřižků B'nai B'rith a v souvislosti s úmrtím MUDr. Jana Píska byla doplněna Sbírka archiválií činovníků skautského hnutí. V jednání jsou přejímky od Obce architektů, Sokola Paříž, Sokola New York, mezinárodního vydavatelství Patria a před dokončením je rozsáhlá přejímka archiválií Švýcarského Sokola.

Akreditovanému Archivu České strany sociálně demokratické jsme poskytl metodickou pomoc ohledně řešení problému nedostatečných úložných prostor a k přípravě generální inventury. Z politických stran jsme v roce 2012 jednali dále s TOP 09, u Politiky 21 jsme uskutečnili výběr archiválií mimo skartační řízení. V kontaktu jsme byli také s Všeodborovým archivem Českomoravské konfederace odborových svazů a s Archivem Židovského muzea.

Dokončena byla aktualizace seznamu soukromoprávních původců, do něhož byly zapracovány nově vymezené kompetence v dělbě předarchivní péče mezi jednotlivými archivy.

Tradiční sběrové oblasti reprezentují osobní fondy PhDr. Dagmar Culková; PhDr. Eliška Čáňová; PhDr. Maria Ullrichová; Josef Holec, plk. v. v.; Hana Huclová; brigádní generál Ing. Miloslav Masopust; MUDr. František Kriegel; Arnošt Kolman; Švermovi a Kopoldovi; PhDr. Blanka Karlsson, PhD. (Švédsko); Ing. Eva Kraus Teichman (Švýcarsko); Jan Lang (Anglie); prof. Dr. Jan Milič Lochman (Švýcarsko); JUDr. Rudolf Turek (Chorvatsko). Zvláště je nutno z posledně uvedené skupiny vyzvednout převzetí první části pozůstalosti Otce Jana Langa (za zprostředkování Československého dokumentačního střediska prof. PhDr. Viléma Prečana), který byl jedním z nejvýznamnějších osobností československého exilu po roce 1948. Dostalo se nám několika příslibů předání významných osobních fondů, z nichž lze snad zmínit alespoň archiv někdejšího ředitele Rádia Svobodná Evropa Pavla Pecháčka.

Zpracování archiválií

Mezi jednotlivými zpracovatelskými odděleními existují rozdíly dané podstatou spravovaného Národního archivního dědictví. Sjednocení se děje na metodické bázi spočívající na základních principech a metodách historických věd. Zpřístupňování pokulhává za obrovskou poptávkou po nejnovějších retrospektivních informacích.

V oddělení pro správu nejstarších fondů (1. oddělení) nebylo plánováno žádné nové a dlouhodobější zpracovávání vlastních větších celků. Pokračovalo se v pořádání fondu Židovské kontrolní matriky, ve zpracování zpracovávání Evidence dochovaných vyobrazení šlechtických erbů v nobilitačních spisech České dvorské kanceláře. Dokončeno bylo pořádání pozůstalostí fondu Řád premonstrátů Strahov a inventarizace fondu Českobratrská církev evangelická – Farní sbor Velká Lhota. Dále byla dokončena tvorba metadat pro indikační skici krajů Hradeckého, Litoměřického a Táborského. Pro projekt Monasterium byla zpracovávána metadata z fondu Úřad desk zemských.

V oddělení fondů státní proveniencí 1848–1918 (2. oddělení) byla dokončena inventarizace fondů Úřad nejvyššího dvorského hofmistra císaře Ferdinanda I., Horní úřad Horní Slavkov a dílčí inventáře České místodržitelství – dvorské a říšské úřady (sign. 1), České místodržitelství – šlechtické záležitosti (sign. 10) a Ministerstvo železnic Vídeň – departement

1. Pokračovalo zpracování fondů Horní jednatelství Jílové, Zemský památkový úřad Praha, Stavovská zemská pokladna a účtárna a signatury fondu Českého místodržitelství 12 (Zemědělství) a 30 (Spolky).

V oddělení fondů první republiky a okupace (3. oddělení) probíhala revize uspořádání fondů Archiv Huberta Ripky (přírůstek z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR), Úřad říšského protektora (fond 114 SÚ MV) a Generální velitel četnictva. Dokončena byla inventarizace fondu Hospodářská skupina cukrovarnického průmyslu. V rámci dlouhodobého projektu katalogizace protokolů schůzí vlád z fondu Prezidium ministerské rady byl připraven Katalog a rejstříky k protokolům schůzí 16. československé vlády (tj. prosinec 1935 – červenec 1937).

V oddělení fondů z období socialismu (4. oddělení) byl zpracováván kmenový projekt inventarizace fondu Ministerstvo financí II – prezidium a sekretariát ministra 1945–1969, na kterém se podílejí i pracovníci 1. a 3. oddělení. Dále pokračovalo zpracování fondů Ministerstvo zdravotnictví 1945–1968 a ÚV KSČ – Gustáv Husák, dokončena byla inventarizace fondu ÚV KSČ – kancelář tajemníka Miloše Jakeše (1970–1989).

Pro nedostatek pracovníků nepokračovaly v oddělení s nejnovějšími fondy (5. oddělení) pokusy o třídění a pořádání zejména nově přejímaných archiválií tak, aby byly přístupné pro úřední nahlížení.

V oddělení nestátních fondů a archivních sbírek (6. oddělení) pokračovalo zpracování fondu Ústřední výbor Československého svazu mládeže (za účasti pracovníků 2. a 3. oddělení), práce na zpřístupnění fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků (části Petr Leopold, Ferdinand IV., Ludvík Salvátor, Mapy), zpracování Sbírký map a plánů a osobních fondů Machotka Otakar a Tigrid Pavel. Dokončena byla inventarizace části Sbírký plakátů (plakáty ze španělské občanské války), inventarizace fondu Sakařová Alena, PhDr., CSc. a revize katalogu prací vzniklých v soutěži historických a dokumentačních prací Českého svazu protifašistických bojovníků.

V oddělení foto-, fono- a kinodokumentů (8. oddělení) bylo dokončeno ukládání dat souborů Archiv České strany národně sociální – obrazové a zvukové záznamy, Praha 1897–1999 a Fotodokumentace 1897–1975. Pokračovalo zpracování a následná digitalizace fondů Fotoarchiv ČTK 1919–1938, Fotoarchiv K. H. Franka. Dále byla věnována pozornost zpracování fondu Ústřední dopravní institut, obnoveno bylo zpracování fondu Chalupníček Miroslav, akad. arch. V oblasti zvukových archiválií kromě revizních prací pokračovalo zpracování Sbírký gramofonových desek a Sbírký záznamů radionaslouchací služby.

Za významné z hlediska archivní práce lze považovat identifikaci a postupné zpracování zvukových archiválií z fondu Ministerstvo spravedlnosti se záznamem části hlavního líčení s americkým novinářem W. N. Oatisem z roku 1951.

Přehled schválených archivních pomůcek za rok 2012

České místodržitelství – všeobecné, signatura 1, Dvorské a říšské úřady, (1813) 1856–1915, dílčí inventář, Pavel Koblasa, 2011, 43 s.

České místodržitelství – všeobecné, signatura 10, Šlechtické záležitosti, (1855) 1856–1900, signatura 8, Šlechtické záležitosti, 1901–1910, dílčí inventář, Pavel Koblasa, 72 s.

Horní úřad Horní Slavkov, 1650–1867, Inventář, Stanislava Jílková, 2011, 44 s.

Ministerstvo železnic, Vídeň, Department 1, (1879) 1896–1918, dílčí inventář, Markéta Novotná, 2012, 104 s.

Úřad nejvyššího dvorského hofmistra císaře Ferdinanda I., (1807) 1848–1884, inventář, Jiřina Juněcová, 2012, 154 s.

Archiv Huberta Ripky, 1895–1957, inventář, Ivan Šťovíček, 2012.

Hospodářská skupina průmyslu cukrovarnického, Praha, (1931) 1939–1946, inventář, Marta Matušková, Jaroslav Pažout, 2012, 8 s.

Sbírka plakátů – plakáty z občanské války ve Španělsku, 1936–1938, dílčí inventář, Zora Machková a kol., 2012, 73 s.

Sakařová-Malá Alena, PhDr., CSc. (1926) 1949–1991, inventář, Kristýna Kalousková, 2012, 17 s.

Retrospektivní konverze archivních pomůcek a zpřístupnění archivních fondů a archivních pomůcek v elektronické formě

V roce 2011 se podařilo na portále www.badatelna.cz zveřejnit téměř všechny pomůcky, které byly určeny ke skenování (bez možnosti prohledávání obsahu). V roce 2012 probíhala další fáze retrokonverze archivních pomůcek vlastními silami v odděleních a pokračovalo zpřístupnění. Byl zároveň realizován přepis některých dalších pomůcek, které budou po kontrole zpřístupněny na internetu. Významnou akcí, která bude dokončena v roce 2013, bylo zpřístupnění fondu Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích na portále www.badatelna.cz.

Využívání archiválií veřejností

Badatelny

V uplynulém roce studovalo ve studovně 1. oddělení 826 badatelů, kteří zde vykonali 4 286 badatelských návštěv. V badatelně na Chodovci vystaveno celkem 1 927 badatelských listů pro 1 824 badatelů. Badatelé navštívili badatelnu archivu celkem v 6 745 návštěvách. Největší zájem byl tradičně o fondy ÚV KSČ a Policejní ředitelství Praha.

Správní činnosti – opisy, výpisy a kopie pro občany, veřejnou správu, soudy apod.

V rámci elektronického systému spisové služby GINIS bylo v roce 2012 přiděleno celkem 6 322 čísel jednacích. Datovou schránkou bylo přijato 4 023 a odesláno 2 967 datových zpráv.

Z celkového počtu bylo 1 929 spisů vyřízeno v režimu správní nahlédací agendy, 2 707 spisů se týkalo agendy 3. odboje, 236 spisů bylo vyřízeno v rámci agendy badatelské a 1 450 spisů se týkalo ostatních žádostí.

Ve 3. oddělení přetrvával nevelký zájem úřadů i fyzických osob o archivní dokumenty pro úkony spojené se zákonem č. 212/2009 Sb. (resp. jeho novelou), kterým se zmírňují majetkové křivdy občanům České republiky za nemovitý majetek, jež zanechali na území Podkarpatské Rusi, v souvislosti s jejím smluvním postoupením Svazu sovětských socialistických republik. Majetkové požadavky našich občanů dle zmíněného zákona vyřizoval Odbor správy majetku MV ČR v součinnosti s Národním archivem. Časově nejnáročnější byly tradičně žádosti institucí i soukromých osob o zjištění údajů ze zemědělsko-lesnických fondů. Pokračovaly i dotazy na perzekuci v období nacistické okupace (zejména Mezinárodní pátrací služba v Bad Arolsen, případně Ministerstvo obrany). Poněkud narostl počet dotazů na zjišťování národnosti a státního občanství. V minulém roce se stabilizoval (resp. snížil) počet osob, které potřebují doložit československé občanství na základě sčítání v roce 1930 na Podkarpatské Rusi. Zájem o informace ze sčítacích operátů v roce 1930 nově projevily i pozemkové úřady dohlédávající majitele pozemků. Kromě zmíněných agend se znovu vyhledávaly podklady k některým restitučním kauzám a prováděly se různé jednotlivé rešerše k různým specifickým problémům.

Nahlédací agenda ve 4. oddělení činila 4 107 (oproti 1 567 v roce 2011) žádostí a z toho bylo k naplnění zákona č. 262/2011 Sb. o 3. odboji 3 115 žádostí (2 619 vyřízeno). Zvolený systém při vyřizování žádostí

Ministerstva obrany ČR se osvědčil. Přes relativní automatizaci procesů vyžadovala každá žádost individuální přístup při zpracování. Nejrozsáhlejší agendy (kromě agendy zák. č. 262/2011 Sb.) z velké části souvisí s požadavky Ministerstva zemědělství, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Pozemkového fondu ČR a jednotlivých útvarů pozemkových úřadů. Tyto úřady se na nás obracely v souvislosti s řízením o komplexních pozemkových úpravách a identifikaci vlastníků konkrétních katastrálních území v obcích pro řešení majetkových narovnání s původními vlastníky. I ve 4. oddělení začali vyřizovat požadavky související se zákonem č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi převážně pro potřeby Ministerstva kultury. Významná byla rešerše pro Ostravsko-opavské biskupství o jeho vzniku a rozdělení tehdejší arcidiecéze vratislavské v roce 1947, včetně vyhotovování ověřených kopií. Velké časové nároky měla rešerše pro Ministerstvo kultury o vyplácení náhrad za majetek převzatý státem v rámci revize první pozemkové reformy a v tzv. nové pozemkové reformě. Proběhl i výzkum pro Metropolitní kapitolu sv. Václava v Olomouci, která měla za cíl podchycení veškerého majetku kapituly. Pro vlastní ulehčení jsme připravili rozbor nově schváleného zákona č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a přípravu projektu. U nahlédací agendy z fondů justice pokračovaly požadavky na tzv. ztotožňování osob odpovědných za nezákonná jednání v 50. letech (soudci, prokurátoři, tajemníci OV a KV KSČ). Pokračovalo šetření ÚDV Policie ČR k akci „Kulak“ – vystěhovávání zemědělských rodin a věznění majitelů usedlostí, ke kterému jsme vyhledávali podklady pro vyšetřovatele. Dále byly vyřizovány požadavky občanů k naplnění nařízení vlády č. 135/2009 Sb. o poskytnutí jednorázového příspěvku ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem. Pokračovaly i další tradiční agendy, např. zjišťování údajů o národnosti a státním občanství, členství v KSČ, výpisy ze sčítání 1950, 1970, 1991, žádosti o potvrzení délky věznění ad.

Požadavky ze strany státní správy a orgánů činných v trestním řízení na vyhledávání v nejmladších archivních fondech měly i v roce 2012 vzrůstající tendenci. Stále se jedná zejména o fondy Archivní registratura, Úřad vlády ČR, Ministerstva spravedlnosti (rehabilitační spisy), fondy z různých původců Ministerstva financí (především Fond národního majetku, Středisko cenných papírů), Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Ministerstvo zemědělství, Úřad pro civilní letectví (letecké nehody).

Rešerše pro domácí a zahraniční žadatele

Rešerše bývají zpravidla časově náročnější než běžné úřední dotazy a zatěžují rovnoměrně veškerá oddělení spravující archiválie i knihovnu. V prvním oddělení převažují průzkumy z fondu Židovské matriky, z oblasti šlechtické a občanské genealogie a z oblasti církevních a hospodářských dějin. Genealogické dotazy i vysoce odborné historické rešerše z období 19. století směřují do 2. oddělení. Vedle nahlédací agendy pracovníci 3. oddělení zpracovali i řadu rešerší k různým tématům z meziválečného období a z období 2. světové války. Z období nezákonností padesátých let a věznění určitých skupin obyvatelstva byly vyhledávány archiválie z nezpracovaných fondů ve všech případech, ve kterých jsme byli požádáni Konfederací politických vězňů nebo potomky vězněných. V současné době jsou tato témata rovněž předmětem několika diplomových prací na vysokých školách a jsou zpracovávána za odborné pomoci pracovníků oddělení. Vzrostl zájem o studium fondů z oblasti kultury, církevní problematiky a fondu Národního soudu.

Výstavy

Národní archiv nepořádal samostatné výstavy (velmi úspěšné vystavení Zlaté buly sicilské bylo výjimečné), jeho archivní fondy jsou často požadovány různými institucemi k půjčení na výstavy.

Vlastní výstavy

Zlatá bula sicilská 1212. 800 let mezi realitou a mýty. Národní archiv, Praha; 27.–30. září 2012.

Spolupráce a zápůjčky exponátů

První dámy – osud, poslání, úděl? Životy v paprscích slávy – v šeru neviditelnosti, Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, 27. října 2011–29. únor 2012.

Sv. Anežka Česká – princezna a řeholnice, Arcibiskupství pražské v klášteře sv. Anežky České, 25. listopadu 2011 – 25. března 2012.

Praha a její dcery, Muzeum hlavního města Prahy, 4. října 2011–15. dubna 2012.
Pernštejnové a jejich doba, Národní památkový ústav v Salmovském paláci v Praze, 2. května – 2. září 2012.

Europa Jagellonica – Umění a kultura ve střední Evropě za vlády Jagellonců 1386–1572,

Galerie Středočeského kraje, Kutná Hora; 19. května – 30. září 2012.

Ferdinand V. Dobrotivý, Správa Pražského hradu v letohrádku královny Anny, 30. května – 5. září 2012.

Výstava diplomantů Akademie výtvarných umění v Praze, Pořádala Akademie výtvarných umění v Praze ve Veletržním paláci, 20. června – 1. srpna 2012.

Cesta ke zlaté bule sicilské, Ostravské muzeum, Ostrava; 12. července – 12. září 2012.

Stálá expozice k dějinám řádu františkánů v Hostinném, budova bývalého františkánského kláštera v Hostinném.

Spolupráce se Svazem českých fotografů se odrazila v 10 výstavách, uspořádaných v galerii svazu v Karlíně.

Diktatura vs naděje – pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1989, Velvyslanectví ČR u Svatého stolce a Archiv Kanceláře prezidenta republiky na Papežské univerzitě Svatého Kříže v Římě, listopad 2012 – leden 2013.

Spolupráce s médií

K nejvýznamnějším výsledkům patřily vstupy, reportáže, články v tištěných i nových médiích, rozhovory v rádiích i v televizích u příležitosti krátkodobého vystavení Zlaté buly sicilské na konci září roku 2012.

V Křesťanské internetové televizi Hope TV byl odvysílán pořad o historii a fondu Církve adventistů 7. dne. Spolupracovali jsme s redaktorkou Mitrofanovou z Magazínu Právo na článku „Poklad zvaný Archiv České kořuny“. Mnozí vystupovali v oblíbeném pořadu ČT 1 – Tajemství rodu. Reportéři ČT 1 se zabývali Ukrývanými židovskými matrikami.

Několik let se podíleli se na přípravě pořadu České televize v cyklu Neznámí hrdinové (tentokrát o Jiřím Sedmíkovi). Prostřednictvím ČRo byl úspěšně realizován rozhlasový pořad na téma politického procesu s americkým novinářem Oatisem, odvysíláný v červnu roku 2012 na vlnách Českého rozhlasu 2 – Praha. Jiří Křesťan poskytl rozhovor Českému rozhlasu – Radio Česko při příležitosti 50. výročí úmrtí Zdeňka Nejedlého a zároveň vystoupil v reportáži České televize týkající se převzetí písemností Mezinárodního svazu studentstva.

Exkurze

V roce 2012 se uskutečnilo v 1. oddělení 40 exkurzí, jichž se zúčastnilo celkem 627 osob. Významná byla zejména návštěva pražského arcibiskupa,

kardinála Dominika Duky, Spolku Čechů žijících na Slovensku a studentů poznaňské univerzity V budově na Chodovci bylo realizováno celkem 30 exkurzí s celkovým počtem více než 600 účastníků.

Knihovna

Knihovna Národního archivu vykazuje ke konci roku 2012 celkem 498 224 knihovních jednotek, celkem 1 709 knihovních jednotek bylo získáno v roce 2012. Knihovna v uplynulém roce registrovala 6 487 výpůjček.

V oblasti vědecké a odborné činnosti byla opět velká pozornost věnována průzkumu bohemik (starým tiskům a tiskům 19. a 1. poloviny 20. století) – všem typům a druhům dokumentů (především pak seriálům a vzácným monografiím; a dokumentům veřejného zájmu – úřednímu tisku a oficiálním a administrativním dokumentům speciálně nebo všeobecně zveřejněných, tj. typickému druhu dokumentů nacházejících se ve většině dílčích historických knihovních fondů archivní knihovny – ve srovnání jejich výskytu ve fondech ostatních odborných knihoven. Výsledky průzkumu byly opět využity pro přípravu podkladů a vlastní zpracování dokumentace pro podání žádosti o poskytnutí dotací v rámci výběrového řízení v programu Veřejné informační služby knihoven (VISK) vyhlašovaného Ministerstvem kultury pro rok 2012 a pro rok 2013.

Pokračovaly práce ve fondu a s fondem: Sbírka novin Národního archivu; soupisový fond seriálů; Knihovna profesora Václava Novotného; Knihovna profesora V. Kybala; Knihovna Piaristické koleje na Novém Městě; Knihovna Valdštejnská; zjišťována byla fakta i k chystaným přejímkám roku 2013.

Velkým bibliografickým a publikačním počinem roku 2012 bylo pokračování vydávání ročních soupisů bibliografického titulu Bibliografie českého archivnictví v elektronickém vydání. V roce 2012 byl zpracován a vydán soupis za rok 2006. Ve formě elektronických knih byly vydány ročníky 2004 a 2005 této oborové bibliografie. Dále byly zpracovány, sestaveny, a až na jeden titul, již jen elektronickou formou na webu Národního archivu vydány další svazky/čísla dalších 4 titulů bibliografických soupisů.

Vědecký výzkum

Národní archiv, v souladu s předmětem činnosti stanoveným zákonem o archivnictví, dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumu a v neposlední

řadě i historickou tradicí starou sto padesát let, pokračoval i v roce 2012 ve svých výzkumných aktivitách.

Archiv provádí vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti archivnictví, pomocných věd historických a v příbuzných vědních oborech; plní úkoly ústředního vědecko-výzkumného pracoviště na úseku preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování archiválií, uchovávání a zpřístupňování nových forem nosičů informací, včetně dokumentů v digitální podobě; v této oblasti vykonává funkci odborného, metodického a školicího centra. Základním posláním archivů bylo a je uchovat a zpřístupnit informace pro současné a budoucí potřeby společnosti. Vědecké, výzkumné a inovační aktivity tedy oscilují kolem tohoto fundamentu a spolu s vývojem společnosti se proměňují reagující na informační poptávku a na vnější rámec existence a fungování archivů, přesněji na potenciální rizika, znemožňující plnit základní poslání. Národní archiv se stal i na tomto poli uznávanou výzkumnou kapacitou, potvrzenou výsledky a poměrně úspěšným získáváním dotací z nejrůznějších zdrojů na vědu a výzkum. V minulých letech dobře nastavený proces je tedy nutné nadále rozvíjet a přizpůsobovat kapacitním možnostem a odborným schopnostem uvnitř ústavu. Potvrzením správnosti bylo přiznání institucionální podpory na výzkum pro rok 2012, na základě výsledků vědecké činnosti, ve výši 5 501 tis. Kč a další podpora na rok 2013 v obdobné výši (5 456 tis. Kč). Na seznamu vědeckých institucí figurujeme v postavení vědecké infrastruktury. Realizace vědeckého výzkumu a inovací odpovídá širšímu záběru činností, které archiv ze zákona vykonává. Proto se zde realizuje jak základní, tak aplikovaný výzkum a silně jsou zde zastoupeny inovace technologické i pro výkon státní správy.

U instituce velikosti Národního archivu lze při plánování vědeckovýzkumné činnosti uvažovat s relativně širším spektrem výzkumných záměrů, které však budou propojené určitým jednotícím prvkem. Multispektrálnost pramenů v historickém vývoji instituce a jejích předchůdců. Archiv byl vytvořen primárně jako historický ústav. K jeho úkolům patřilo získávat a ukládat prameny k dějinám českých zemí, zpracovávat je do podoby odborných publikací a zpřístupňovat je formou vědeckých edic. Ve společenských vědách tento obraz archivu ostatně zůstal zakonzervován dodnes. Vývoj ovšem proběhl ve všech segmentech archivních povinností, a tak zpracování a zpřístupňování archiválií se neděje zdaleka tak kabinetním a elitářským způsobem a využívají se nejmodernější znalosti z oboru informatiky. Pokročila též preventivní péče i technologie restaurování a konzervování. Archiválie se dokonce staly nemateriální svou podstatou. Vyvstala

tak nutnost aktivně reagovat na nové skutečnosti. Jestliže administrativně-legislativní řízení oboru spočívá na Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, pak inovační a výzkumnou laboratoří celého českého archivnictví je Národní archiv – ústřední archiv státu. Plní tak jedinečné úkoly, vedle historicky daných a nadále rozvíjených vědeckých povinností z oblasti humanitních věd, jež jsou obdobné jako v ostatních státních archivech (zde s jistým územním vymezením).

Sledování více linií výzkumu, zejména jeho rozčlenění na základní a aplikovaný, neznamená však nekoncepční roztěkanost. Ostatně personální a rozpočtová omezení si vynutila ještě větší sevřenost základního směřování výzkumu a koncentrování se na nejnosnější projekty, jež jsou v souladu s prioritami naší společnosti. Nejvýznamnější z nich uvádíme v následujícím výkladu. Podrobnosti viz Zpráva o činnosti a její nedílná součást – publikační činnost pracovníků archivu a výsledky v oficiální celostátní evidenci (RIV).

Základní výzkum

Základní výzkum realizuje Národní archiv v souladu se svým oborovým zákonem v oblasti historiografie, sociologie, statistiky, dějin správy a pomocných věd historických. Zásadní obrat zde neočekáváme. Odborné statě publikujeme v renomovaných domácích impaktovaných či neimpaktovaných recenzovaných periodikách, především ve Sborníku archivních prací a v Archivním časopise, které vydává Ministerstvo vnitra; ve sborníku Národního archivu *Paginae historiae*, v Českém časopise historickém a v řadě dalších časopisů, někdy i monograficky. Institucionální podpora vědy umožní pružněji zveřejňovat výsledky běžícího zkoumání, a to i monografickou cestou, za pomoci externích služeb.

V základním výzkumu historiografického zaměření, s aplikací dějin správy a pomocně-vědných disciplín, se pracovníci věnovali napříč liniovým řízením, formou dvou projektů (nepodpořených žádnou dotací), zejména zpracováním dvou kmenových fondů z období po roce 1945 – Ministerstvo financí a Československý svaz mládeže. Již s ohledem na rozsah jde o dlouhodobý úkol.

V Národním archivu byly zároveň řešeny některé grantové a ediční projekty.

Třetím rokem pokračoval multidisciplinární výzkum Analýza demografických proměn vznikajícího velkoměsta. Databáze obyvatel Prahy (1850–1918) (Milan Vojáček, GA ČR P410/10/0509). Podstatou projektu je vytvoření databáze veškerých relevantních údajů, jež je možné získat

z pobytových přihlášek obyvatel Prahy z let 1850–1918. Následovat bude analýza a statistické vyhodnocení dat.

Konečné publikační výsledky přinesl též poslední rok řešení projektu Zdeněk Nejedlý (1878–1962), (Jiří Křesťan, GA ČR č. 410/10/1673).

Grantový projekt s názvem Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra a nobilitační listiny Národního archivu. Kritická edice a databáze (GA ČR č. P410/11/0535) přešel do druhého roku výzkumu. Hlavním řešitelem je Jan Županič z Ústavu světových dějin Filosofické fakulty Univerzity Karlovy, spoluřešitelem pak Pavel Koblasa, odborný archivář Národního archivu.

Projekt Průvodce po fondech a sbírkách Rakouského státního archivu pro českého návštěvníka (Jan Kahuda, GAČR, č. 409/08/0296, 2008–2010) byl korunován vydáním konečné monografie, jejíž prezentace se uskuteční dne 10. června 2013 v Rakouském kulturním fóru.

Posledním rokem pokračoval pětiletý grant Jaroslav Pažout spolu dalšími kolegy se podílel posledním rokem na pětiletém grantu Komunistická strana Československa a bolševismus, jehož nositelem je Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (GA ČR 409/08/1921), na kterém se podílel i Jaroslav Pažout.

Z oblasti dalších edičních projektů je třeba upozornit na přípravu Katalogu protokolů schůzí 16. československé vlády (Helena Nováčková), edice Zápisy ze schůzí čs. exilové vlády (Helena Nováčková, ve spolupráci s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR, Historickým ústavem AV ČR a Centrem právně-historických studií), edice Archiv České koruny VI/1, 2 (Lenka Matušíková, Denko Čumlivski) a Berní rula – Bechyňsko (Iva Čadková, Magda Zahradníková), edici Zápisů Marie Červinkové-Riegrové (Milan Vojáček) a monografie Kapitoly z dějin rodinného archivu toskánských Habsburků (Eva Gregorovičová) a F. L. Rieger a velkostatek Maleč (Milan Vojáček).

Zahájen byl projekt Korespondence papežského nuncia Cesare Speciana na císařském dvoře v Praze v letech 1592–1598 (Alena Pazderová, GA ČR reg. č. P405/12/2037). Národní archiv naváže na přerušenou tradici vydávání tohoto typu pramenů, splní dávný dluh po svém historickém předchůdci ještě z doby první Československé republiky a vyplní informační mezeru, kterou ochotně pro ještě Archiv země České vytvořily ostatní mezinárodní historické ústavy v Římě.

Díky financím z institucionální podpory bude možné ve spolupráci s některými německými archivy postupně připravovat publikaci a nakonec i výstavu Československo-německé hospodářské vztahy (Pavel Dufek, David Hubený, František Frňka). Na jaře roku 2013 budou řešitelé žádat o finanční podporu Česko-německý fond budoucnosti. Ze stejných zdrojů bude kryto

i zahájení prací na Slovníku představitelů okupační správy (Monika Sedláková, Jaroslav Pažout, Zdeňka Kokošková).

Aplikovaný výzkum

Aplikovaný výzkum se realizuje především na úseku informatiky, zpřístupňování a péče o fyzický stav archiválií. Jedná se o celý komplex vzájemně propojených otázek, které se rozprostírají též do oblasti bezpečnostního výzkumu v gesci Ministerstva vnitra a souvisí se základními existenciálními otázkami archiválií, s jejich zabezpečením před zničením, pozměněním, degradací vlivem stárnutí či lidskými faktory. Výzkum pak prorůstá na jedné straně směrem k elektronickým archiváliím, elektronickým spisovým službám, elektronickému úřadování a směřuje k tvorbě národní legislativy a standardizaci. Druhým směrem pak pokračuje k poskytování komfortních služeb uživatelům, váže se na konkrétní cíl strategie zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb přiblížením veřejné služby občanovi v oblasti archivnictví a zajištění její maximální dostupnosti a kvality s důrazem na bezpečný a jednoduchý přístup prostřednictvím sítě internetu. Zde je snad lépe mluvit o inovativním potenciálu s prvky aplikovaného výzkumu.

Vědecký výzkum byl hlavní náplní pracoviště pro dlouhodobé ukládání elektronických dokumentů úseku informatiky 5. oddělení Národního archivu. Zatímco hlavním úkolem v uplynulých letech byla příprava projektu Národní digitální archiv, v roce 2011 se přešlo do realizační fáze, která pokračovala i v roce 2012. Akutní potřeba řešit otázku zachování elektronických dokumentů pro budoucí potřeby společnosti bez omezení horní časové hranice a v autentické podobě narůstala exponenciálně s rozvojem informatiky ve veřejné správě a vyvrcholila v roce 2009, kdy řada zákonů normativně urychlila celý proces elektronického úřadování. Proces se dovřuje legislativní účinností v roce 2012 odpovídajících ustanovení o elektronické spisové službě, účinností Národního standardu pro elektronické spisové služby a novelou archivního zákona v této problematice a v elektronickém archivování. Na všech těchto legislativních procesech se Národní archiv plně účastnil a paralelně připravoval zadávací dokumentace a realizoval jednotlivá výběrová řízení v projektu financovaném v rámci Integrovaného operačního programu strukturálních fondů Evropské unie. V roce 2012 pokračovalo provizorní přejímání, evidence, uložení a zpřístupnění digitálních dokumentů. Jedná se o digitální dokumenty převzaté od původců a o digitální reprodukce tradičních archiválií.

V současné době jsou uloženy digitální a digitalizované dokumenty 150 archivních fondů. Objem digitálních dokumentů je 2,6 TB a objem digitalizovaných 15,9 TB.

V roce 2012 jsme se podíleli i na práci týmu organizovaného Odborem archivní správy a spisové služby MV, který připravil návrh nových Základních pravidel pro zpracování archivního materiálu podle mezinárodních standardů. Díky tomu jsme rozvinuli výsledky předchozího bezpečnostního výzkumu Miroslava Kunta mnoha směry a dovedli je až do realizace v praxi.

Pokračujeme v pořádání a účasti na odborných konferencích, seminářích a poradách pro původce elektronických dokumentů a v odborných komisích původců (elektronická spisová služba). Zejména jde o domácí pravidelné konference – Co po nás zbude a Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě. V následujícím období už nebude možné nevyslyšet výzvy ostatních Národních archivů k účasti na evropském projektu APEx, využívajícím a rozvíjejícím evropské archivní standardy. První možnost k připojení bude v červnu roku 2013 v Dublinu. Výsledkem dlouholeté práce v dané problematice pak bude monografie Tomáše Kaliny Úvahy o archivnictví a předarchivní péči.

Spolu s Národní knihovnou budeme třetím rokem řešit projekt Interoperabilita v paměťových institucích (INTERPI) v Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI řízeného Ministerstvem kultury. Jde částečně, v jednom segmentu, o pokračování již ukončeného velmi úspěšného výzkumu Možnosti a formy zpřístupnění novodobých archivních fondů Národního archivu, nebo jejich současť v elektronické podobě. (řešitel Miroslav Kunt, spoluřešitelka Zdeňka Kokošková).

V roce 2011 byl zahájen výzkumný projekt Zajištění ochrany archivních dokumentů důležitých pro potřeby státu, financovaný z prostředků Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010–2015 (BV II/2–VS) (identifikační kód projektu VG20112014054, řešitel Karel Koucký). Projekt realizovaný ve spolupráci se Státním oblastním archivem v Praze se ve svém druhém roce řešení soustředil na pokračování zahraničního výzkumu přístupu paměťových institucí k problematice digitalizace, uchovávání digitálních dat a zajišťování ochrany analogových dokumentů. Po zprovoznění všech komponent technologické infrastruktury digitalizačního pracoviště projektu bylo přikročeno k digitalizaci vybraných částí významných fondů z obou archivů a nyní je již k dispozici zajímavý soubor reprodukcí, který bude v určené době nabídnut veřejnosti. Pro potřeby

popisu a zpřístupnění těchto reprodukcí byla v součinnosti s externím dodavatelem vyvinuta speciální SW aplikace zahrnující modul pro editaci popisných a technických metadat (dle mezinárodních standardů APENet EAD a ANSI/NISO Z39.87-2006), generátor XML a webový modul pro přístup k reprodukcím.

Prioritou v oblasti konzervátorského výzkumu budou pětileté projekty Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI – Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovní a archivní fondy (ve spolupráci s Národní knihovnou a Ústav chemických procesů AV ČR) a Optimalizace procesů konzervování fotografických negativů na skleněné podložce (ve spolupráci s VŠCHT Praha a FAMU Praha) – pokud bude tento projekt přijat.

V roce 2012 byla zprovozněna technologie hromadné odkyselování BCP C500 (Bückerburský konzervační proces) za pomoci institucionální podpory vědy. V roce 2012 byl Národní archiv požádán kolegy z Německa o podporu a aktivní účast v nově vzniklé pracovní skupině ISO/TC 046 NP TS De-Acidification of Paper, jejímž úkolem bude vypracovat mezinárodní standard ISO pro hodnocení metod hromadného odkyselování. Její první zasedání se uskutečnilo 4. a 5. března 2013 v Berlíně.

Další významnou část institucionální podpory věnujeme otázkám zpětné konverze z digitální do analogové podoby pro případ bezpečnostních rizik. Tato problematika souvisí i s výše zmíněným výzkumným projektem Zajištění ochrany archivních dokumentů důležitých pro potřeby státu. Prostřednictvím vybavení digitalizačního pracoviště NA systémem COM pro konverzi elektronických dokumentů na bezpečnostní médium – mikrofilm, lze posílit a zefektivnit ochranu archivních dokumentů. Součástí výzkumu by mohlo být též testování možnosti realizovatelnosti a integrace technologie bezpečnostního snímkování digitálních dat do připravovaného konceptu Národního digitálního archivu.

Technologie COM, zakoupená a dodaná v březnu 2012 představuje jednoduchý způsob, jak zabezpečit reprodukce archiválií pořízené jejich digitalizací, ale i dokumenty vzniklé/vytvořené v elektronické podobě (jejich analogová forma neexistuje). Kombinace obou způsobů zhotovení reprodukce (tj. digitalizace a analogový mikrofilm) archiválií pak umožní nejen preventivní ochranu archiválií a jejich dálkové zpřístupnění (digitalizace), ale rovněž pořízení bezpečných kopií určených k dlouhodobému uložení (bezpečnostní mikrofilm). Zatímco pro mikrografii jsou k dispozici mezinárodní standardy, na jejichž základě lze jednoznačně vyvodit, že reprodukce

archiválií uložené do mikrofilmu (mikrofiše), tj. halogenidostříbrného filmu lze dlouhodobě uchovat (500 let), v případě digitalizace a uchování jejich výsledných produktů zatím takové standardy k dispozici nejsou.

Dlouhodobý výzkumný úkol Vývoj technologie restaurování poškozených rukopisů železozalovými inkousty (bez dotace na výzkum) pokračoval dalším rokem. Rozpad papíru způsobený nevhodným složením použitých železozalových inkoustů patří k nejzávažnějšímu poškození archivních a knihovních rukopisů. V tomto roce byl proveden průzkum již v minulosti restaurovaných rukopisů s železozalovými inkousty. Bylo vybráno několik rukopisů restaurovaných různými konzervátorskými postupy v letech 1970–2004, u kterých byl posouzen fyzický stav a korozivnost inkoustů (pomocí selektivního testu na přítomnost železnatých iontů). Byly porovnány metody s použitím lepidel na vodné a nevodné bázi z hlediska migrace rozpustných železnatých iontů v ploše papíru.

Paralelně s těmito experimenty byly testovány způsoby zpevňování papíru v inkoustových plochách se zavedením minimálního množství vody do papíru. Důvodem je zjištěná skutečnost, že lepidla na bázi vody mohou být dalším rizikem pro budoucí fyzický stav rukopisu. Jednou z uvažovaných látek pro zpevňování je i tzv. Beva 371 (ethylenvinylacetátový kopolymer). Vlastnosti tohoto polymeru byly odzkoušeny v diplomové práci Ing. Evy Hrbáčkové Studium vlastností vybraných fólií syntetických polymerů používaných pro zpevnění papírové podložky (VŠCHT Praha). V další etapě bude provedeno testování na vzorcích s inkousty.

V rámci doktorského studia Ing. Benjamin Bartla na Ústavu chemické technologie restaurování památek Vysoké školy chemicko-technologické v Praze je řešen výzkumný úkol Optimalizace složení voskových směsí, používaných pro konzervaci historických pečeti ze včelího vosku.

Starou bolestí Národního archivu je nedostatek prostředků na řešení výzkumného problému Hromadného odkyselování archiválií. Oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu se problematikou intenzivně zabývá již od poloviny 90. let minulého století. V roce 2000 byla publikována závěrečná zpráva grantového úkolu Hromadné odkyselování papírových archiválií. Jako jedna z perspektivních metod pro archivní materiály byla vyhodnocena metoda Bookkeeper využívající submikronové částičky oxidu hořečnatého jako odkyselovací látku suspendovanou v perfluorheptanu. Proto výzkum v této oblasti byl zaměřen především na studium stability novodobých arylmetanových barev inkoustů a razítek po odkyselení technologií Bookkeeper a vliv vzdušné vlhkosti na účinnost odkyselovacího procesu.

V roce 2013 bychom se zapojili do výzkumné činnosti i v oblasti zvukových archiválií. Zatím však máme pouze hrubou představu: výzkum by měl tematicky a časově souviset s výraznými změnami v politickém systému ČSR v letech 1945–1968, příp. v hospodářské a kulturní oblasti, za využití stávajících zvukových a dalších relevantních archiválií. Na výzkumu bychom rádi spolupracovali s Archivem Českého rozhlasu, Národním muzeem – Českým muzeem hudby a také s archivem Supraphonu. Jednání o spolupráci bychom chtěli zahájit na počátku roku 2013.

Inovace pro veřejnou správu

V příštím roce bude pokračovat druhá etapa řešení projektu Technologické agentury ČR Státoobčanská agenda a její zefektivnění, jehož řešitelem je Národní archiv (Zdeňka Kokošková, Alena Skipalová, František Štverák a Jiří Bernas), v níž budou připraveny specializované webové stránky, v poloprovozu zkoušen optimální model a dokončena digitalizace pilotních zdrojů informací.

Účast na odborných konferencích

- Střední Evropa na cestě od minulosti k budoucnosti, Praha 19.–20. ledna 2012 (Miroslav Šepták: *Edvard Beneš a jeho projekty konsolidace střední Evropy ve 20. a 30. letech minulého století*)
- Kolektivizace v Československu, Jindřichův Hradec 25.–26. dubna 2012 (Pavel Dufek: *Národní správy větších zemědělských a lesnických podniků v letech 1948 až 1949*)
- Agrární strana a její zájmové, družstevní a peněžní organizace, Uherské Hradiště 12.–13. května 2012 (Pavel Dufek: *Regionální zájmy, agrárnícká politika a elektrifikace*)
- Archivnictví v Čechách, Durynsku a Sasku, Cheb 21.–23. května 2012 (Zdeňka Kokošková: *Podíl saxonik v projektu německé nadace EVZ Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva Protektorátu Čechy a Morava v období nacistické okupace*)
- Zapomenuté osudy, zapomenuté události, Slaný (David Hubený: *Hornické stávky na Slánsku v počátečních letech první republiky*)
- Rakousko a české země/Československo v minulosti, Liberec 20. března 2012 (Miroslav Šepták: *Československo-rakouské politické vztahy ve stínu studené války 1945–1955*).

Die Tschechoslowakei und Österreich 1933/38–1948/49, Praha 26.–27. April 2012 (Miroslav Šepták: *Vom Kriegsende bis zum Staatsvertrag. Die tschechoslowakisch-österreichischen Beziehungen in den Jahren 1945–1955. Überblick der ausgewählten Aspekten, bisheriger Forschungsstand und mögliche Forschungsperspektiven*).

Věda, kultura, a politika v československo-italských vztazích 1918–1951, České Budějovice 19.–21. září 2012 (Miroslav Šepták: *Československo-italské soupeření ve střední Evropě v letech 1929–1938*).

Výuka archivnictví – vývoj, úkoly a perspektivy, České Budějovice (Mikuláš Čtvrtník, Milan Vojáček, Tomáš Kalina, Jan Kahuda)

Symposion Ludvíka Salvátora, Brandýs nad Labem (Eva Gregorovičová: *Život rodiny toskánského velkovévody Leopolda II. na Brandýse*)

Vzpomínka na Lidice a Ležáky, Praha (Lenka Kločková – Maria Chaloupková: *Vzpomínky na Lidice a Ležáky ve vzpomínkových pracích Svazu protifašistických bojovníků*)

Pouť Václava Talicha údolím ponížení, Praha (Jiří Křestan: *Pouť Václava Talicha údolím ponížení. Úvaha o umělci a společnosti*)

Komunističtí intelektuálové a proměna jejich vztahu ke KSČ (1945–1989), Liberec (Jiří Křestan: *Zdeněk Nejedlý a problém „zrady“ vzdělanců*)

Seminář k dějinám hornictví, Praha (Filip Paulus: *Sbírka montánních map a plánů v Národním archivu*)

Delegace Národního archivu se zúčastnila Sjezdu polských archivářů ve Vratislavi, kde vystoupila se svými referáty na mezinárodním workshopu, který byl věnován problematice digitalizace archivních dokumentů a mezinárodní spolupráci v této oblasti.

Pokračovala spolupráce s pobočkou České informační společnosti při Národním archivu, jejímž konkrétním odrazem bylo uspořádání dvou seminářů, z nichž jeden se týkal bezpečnostního snímkování v různých typech paměťových institucí a druhý zvukových a filmových archiválií/dokumentů uložených v archivech, muzeích, knihovnách, galeriích atd. Tyto semináře se pravidelně setkávají s velkým zájmem veřejnosti, která se jich účastní v hojném počtu. S příspěvky na těchto seminářích vystoupili tři pracovníci 8. oddělení (Pavel Baudisch, Richard Mahel, Emílie Benešová).

Výsledky testů a možnosti technologie COM byly prezentovány na poradě ředitelů státních archivů a v závěru roku jsme uspořádali odborný seminář pro IT pracovníky státních archivů, jimž jsme rovněž poskytli výsledky výše uvedených testů i připravený manuál.

Účast pracovníků knihovny na konferencích, seminářích a workshopech byla i v roce 2012 opět zaměřena k odborným tematikám a úkolům knihovny, k problematice zpřístupňování dat a k informační oblasti – např. akce v rámci projektů VISK 6 a VISK 7, 13. konference Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě 2012, 21. konference Problematika historických a vzácných knižních fondů v Olomouci, seminář k projektu Osobní knihovny významných českých osobností.

V roce 2012 úspěšně proběhl již XV. seminář restaurátorů a historiků, který se konal v Muzeu umění Olomouc – Arcidiecézní muzeum Olomouc ve dnech 9.–12. října 2012. Vystoupili na něm téměř všichni odborní pracovníci oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu.

Ediční činnost

Žurovič, Michal a kol.: Restaurování a konzervace skleněných negativů.

Praha 2011, 242 s. (dotisk)

Císař, Čestmír: I kapky proděravější kámen. Samizdatová memoranda a jiné texty z let 1975–1989, ed. Petra Paterová. Praha 2011, 322 s.

Woitschová, Klára: Gottfried Daniel Wunschwitz, sběratel, heraldik a genealog. Praha 2011, 306 s.

Malypetr, Jan: Paměti a projevy, ed. Renata Kuprová. Praha 2011, 299 s.

Lacina, Václav: Co vám mám ještě povídat, ed. Martin Kučera. Praha 2011, 276 s.

Čadková, Iva – Zahradníková, Magda: Berní rula 14. Kraj Hradecký IV. Praha 2011, 296 s.

Paginae historiae 20/1, 2012.

Paginae historiae 20/2, 2012, téma: Spisová služba a předarchivní péče.

Sborník referátů ze 14. semináře restaurátorů a historiků, Brno 2009.

Nováková, Jana: Seznam docházejících seriálů do knihovny Národního archivu k 1. lednu 2012.

Zpravodaj pobočky České informační společnosti 52, 2012.

Sborník historické fotografie 2012.

Elektronické tituly

Publikační činnost pracovníků Národního archivu za rok 2010.

Informativní přehled č. 32.

Přehled přírůstků za rok 2006, 2007, 2008, 2009, 2010.

Bibliografie českého archivnictví za rok 2005.

Bibliografie českého archivnictví za rok 2006.

Pedagogická činnost

Pokračovala výuka dalšího ročníku studentů bakalářského a magisterského studia archivnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na základě smlouvy mezi Národním archivem a Katedrou pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (předměty Spisová služba, předarchivní péče a výběr archiválií; Seminář ke zpřístupňování archiválií; Archivní provoz a technika a Archivní legislativa). Na výuce se podílejí pracovníci téměř všech oddělení.

Mikuláš Čtvrtník pokračoval ve výuce historiografie, teorie a metodologie historické vědy na Katedře historie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci.

Tak jako v uplynulých letech se pracovníci 10. oddělení podíleli na odborné výuce konzervátorů, restaurátorů a chemiků na Střední průmyslové škole grafické v Praze, Vysoké škole chemicko-technologické v Praze a Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové. V posledních letech se toto oddělení stalo vyhledávaným pracovištěm pro zahraniční studenty nebo již absolventy evropských restaurátorských škol.

Zahraniční styky

V roce 2012 se uskutečnilo celkem 20 zahraničních služebních cest pracovníků Národního archivu (4 cesty na základě mezinárodních dohod, 1 cesta z rozpočtu Národního archivu a 15 cest z grantových prostředků).

Dánsko

Karel Koucký (*účast na konferenci Archiving 2012. Preservation Strategies and Imaging Technologies for Cultural Heritage Institutions and Memory Organizations*)

Chorvatsko

Zora Machková (*výzkum bohemik ve Státním archivu v Záhřebu, zjištění stavu písemností české komunity v Chorvatsku v Daruvaru a Záhřebu*)

Itálie

Alena Pazderová (*výzkum v Ambrosiánské knihovně v Miláně, v římských archívech a v Tajném vatikánském archivu zaměřený na přípravu edice zpráv papežského nuncia u císařského dvora Cesare Speciana*)

Jan Kahuda (*systematický průzkum fondů Státního archivu ve Florencii a souvislostí s fondem Rodinný archiv toskánských Habsburků*)

Kanada

Karel Koucký (účast na konferenci *The Memory of the World in the Digital Age: Digitization and Preservation* ve Vancouveru)

Německo

Pavel Dufek, David Hubený (účast na vernisáži výstavy „Odsouzen. Uvězněn. Popraven. Politická justice v Drážďanech 1933–1945; 1945–1957“ v Gedenkstätte Münchener Platz v Drážďanech)

Maďarsko

Pavel Koblasa (práce na grantovém projektu *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra a nobilitační listiny*, výzkum v Budapešti)

Slovensko

Miroslav Kunt (účast na workshopu ICARUS v rámci projektu INTERPI)

Pavel Koblasa (práce na grantovém projektu *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra a nobilitační listiny*, výzkum v Bratislavě)

Alena Pazderová, Jitka Křečková (účast na zasedání mezinárodního spolku ICARUS v Bratislavě)

Polsko

Jitka Křečková, Eva Gregorovičová, Lenka Matušíková, Jan Kahuda (účast na workshopu ICARUS ve Vratislavi)

Rakousko

Miroslav Kunt, Milan Vojáček, Tomáš Kalina (práce na projektu *Interoperabilita v paměťových institucích*)

Pavel Koblasa (práce na grantovém projektu *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra a nobilitační listiny*, výzkum ve Vídni v St. Pölten)

Milan Vojáček, Zbyšek Stodůlka (výzkum bohemik a pramenů k dějinám archivní a spisové rozluky)

Švédsko

Karel Koucký, Milan Vojáček (návštěva Národního archivu Švédska a Královské knihovny v rámci projektu bezpečnostního výzkumu MV ČR)

Švýcarsko

Alena Pazderová, Jitka Křečková (účast na zasedání mezinárodního spolku ICA-RUS v Einsiedeln)

Ukrajina

Zdeňka Kokošková, Alena Skipalová (výzkum v archivu v Berehovu v rámci projektu Interoperabilita v paměťových institucích“)

Preventivní péče o archiválie a průzkumy jejich fyzického stavu

V letošním roce byl po několika desetiletích úsilí uskutečněn projekt hromadného odkyselování archiválií. I když proti původním představám (a především reálným potřebám) došlo k jeho značné redukci. Díky finančním prostředkům obdrženým z institucionální podpory výzkumu mohl Národní archiv koupit technologii hromadného odkyselování C 500 (tzv. „Bükeburg Conservation Process – BCP“).

Další významnou aktivitou v oblasti krizového plánování je práce v European Working Group on Disaster Prevention. V roce 2012 proběhlo další zasedání Berlíně, kde byly zahájeny přípravy dalšího praktického cvičení zaměřené na krizové situace v archivech pro pracovníky z České republiky, Německa a Polska.

K 31. 12. 2012 měl Národní archiv ve své péči celkem 1 národní kulturní památku a 25 archivních kulturních památek. Pravidelná prověrka fyzického stavu archivních kulturních památek se uskutečnila ve dnech 3. a 4. 12. 2012.

Do konce září 2012 bylo v Národním archivu vydezinfikováno celkem cca 685 bm archiválií, z toho 395,5 bm archiválií vlastních a 289,5 bm z jiných archivů a institucí. Z fondů Národního archivu byly v roce 2012 dezinfikovány především archiválie přejímané postupně z Ministerstva financí ČR (297 bm), dokončena byla dezinfekce fondu Archiv pražského arcibiskupství – duplikáty matrik (90 bm), který je postupně delimitován do státních oblastních archivů. I v roce 2012 pokračovalo zajišťování agendy mikrobiologické kontroly archivních a knihovních dokumentů institucí, pro které Národní archiv dezinfikuje jejich fondy.

Pokračoval systematický průzkum fyzického stavu Sbírký map a plánů Národního archivu podle zvolených kritérií stupně poškození. Ke konci roku 2012 bylo prohlédnuto, popsán fyzický stav a uloženo do ochranných obalů archivní kvality pouze 739 kusů map a plánů (nejpoškozenější jsou

postupně restaurovány). Oproti loňskému roku je počet zkontrolovaných map výrazně nižší (loni cca 3 000 map a plánů). Bohužel další etapa – digitalizace, probíhala z personálních důvodů velmi pomalu. Řešení přinese spolupráce s Historickým ústavem AV a Výzkumným ústavem geodetickým, topografickým a kartografickým v roce 2013.

U 47 listin z fondu AČK uložených německou verzí buijtenenova systému bylo zjištěno postupné poškozování pečeti, které je způsobeno tahem prověřujících se pečeti na vertikálně adjustované listiny. V minulých letech bylo doporučeno tyto listiny uložit horizontálně do krabic. V roce 2012 bylo takto uloženo 18 listin. Byla provedena též kontrola krystalizace vosku pečeti fondu Kapitula vyšehradská a stavu a uložení listin fondu Řád maltézských rytířů a Řád premonstrátů.

Pokračoval též dlouhodobý podrobný průzkum fyzického stavu fotografického materiálu ve fondech Národního archivu. V roce 2012 byly kontrolovány fondy v 6. oddělení a 1. oddělení. Celkem bylo provedeno 429 stěrů pro státní archivy a další instituce. U pozitivních nálezů provedena identifikace mikroorganismů, navíc u 47 stěrů z povodňových materiálů bylo prováděno širší spektrum analýz, včetně identifikace bakterií).

V roce 2012 dále pokračovala kontrola mikrobiologické čistoty vzduchu a depotních sálů Národního archivu dle vypracované metodiky. Byly kontrolovány depozitáře 8. oddělení v 11. NP. Všechny pokusně měřené depozitáře vyhovovaly hygienickým požadavkům na čistotu ovzduší jak z hlediska kontaminace plísněmi, tak i bakteriemi.

Konzervování a restaurování archiválií

Pozitivní v uplynulém roce bylo, že na základě podepsané smlouvy mezi Národním archivem a Královskou kanonií premonstrátů na Strahově pokračovala v roce 2012 systematická konzervace listin a pečeti z fondu Řád premonstrátů. Z fondu Řád premonstrátů bylo restaurováno a konzervováno 50 kusů pergamenových listin (práce byly hrazeny z rozpočtu hrazeno Kanonií premonstrátů na Strahově).

Další finanční dary od Daniely Torch z Austrálie, Petera Gordy a paní Bruell umožnily restaurování dalších matrik z fondu Židovské matriky externími restaurátory. Je též potěšitelné konstatovat, že přes všeobecné šetření a všemožné finanční restrikce i v roce 2012 pokračovalo konzervování a restaurování soudních spisů tzv. Státního soudu Praha dle dohody o spolupráci při konzervaci a restaurování dokumentů zasažených povodněmi

v roce 2002 mezi Ministerstvem spravedlnosti a Národním archivem. V roce 2012 pokračovaly restaurátorské a konzervátorské práce na soudních spisích Státního soudu Praha a bylo zrestaurováno 7 393 ks aktového materiálu.

V restaurátorském pracovišti 10. oddělení umístěné v budově Národního archivu Milady Horákové 133, Praha 6 i v roce 2012 pokračovalo v restaurování a ukládání pergamenových listin fondu Řád maltézských rytířů do ochranných obalů, které bylo zahájeno již v roce 2006. V roce 2012 bylo konzervováno a restaurováno 117 listin a 214 ks pečeti. Tyto listiny jsou postupně ukládány do speciálních krabic za pomoci restaurátorů z pracoviště na Chodovci.

Z ostatních archivních fondů bylo restaurováno a konzervováno 13 listin z Archivu pražského arcibiskupství, 4 listiny z Archivu zrušených klášterů, 3 listiny z fondu České oddělení dvorské koruny, 1 listina z Kapituly Vyšehradské, 3 listiny z fondu Řád františkánů a 2 listiny z Úřadu Desk zemských.

Ve spolupráci se stážisty byla odstraněna krystalizace u 88 ks pečeti listin fondu Kapitula vyšehradská a 39 ks pečeti listin fondu České oddělení dvorské koruny.

Pro digitalizaci byly připraveny a opraveny veduty 1520–1988, byla odkyselena 1 kniha fondu Desk zemských, svázáno 22 ks inventářů pro potřeby badatelný 1. oddělení a dezinfikovány aktové materiály z fondu Františkáni Hostinné.

Restaurátorské pracoviště na Chodovci pokračovalo v systematickém restaurování a konzervování archiválií přijatých již v minulých letech nebo zahájilo práce na nově přijatých archiváliích (Desky zemské větší, Ředitelství císařských soukromých a rodinných fondů, Rodinný archiv Metternichů, Rodinný archiv toskánských Habsburků, Židovské (kontrolní) matriky, Indikační skici, Sbírka map a plánů, fotoalba z fondu Fotoarchiv K: H. Franka, fotografie 1. světová válka, fotografie Český klub fotografů amatérů Nekázanka).

Bezpečnostní snímkování a reprografie

Dle dlouhodobého plánu byly v roce 2012 pořizovány též bezpečnostní negativy především listin a pečeti. Průběžně tedy pokračovalo i plánované zhotovování bezpečnostních negativů listin fondu Archiv České koruny, Archiv pražského arcibiskupství, Kapitula vyšehradská, Řád premonstrátů a Řád maltézských rytířů.

Digitalizační práce

V současné době je kladen důraz na digitalizaci archiválie, která je levnější a pro uživatele představuje jistý komfort při studiu archiválií. Již v roce 2003 byl připraven návrh základní koncepce digitalizace. Dále byl v roce 2009 sestaven „soupis“ archivních souborů, které by bylo vhodné digitalizovat (vychází z požadavků jednotlivých oddělení). Proběhl průzkum problematiky v zahraničí, který byl shrnut v materiálu Jaroslav Šulc – Karel Koucký, Digitální konverze analogových dokumentů v metodikách vybraných zahraničních kulturních institucí.

Projekt a postup Národního archivu pro digitalizaci Sbírký map a plánů byl zpracován již v roce 2011, nedostatek vhodného personálu nedovolil skutečné plnění. Digitalizace dosud proběhla pouze u souboru rukopisných plánů farních obcí v Čechách s vyznačením židovských obydlí z roku 1727. Jedná se celkem o 100 inventárních čísel (digitalizováno 63 inv. č). Řešení se nabízí spoluprací v rámci grantu DF11P010VV021 Kartografické zdroje jako kulturní dědictví. Výzkum nových metodik a technologií digitalizace, zpřístupnění a využití starých map, atlasů a glóbů Historického ústavu AV ČR a Výzkumného ústavu geodetického, topografického a kartografického, v.v.i.

I za pomoci Státního oblastního archivu v Praze byla dokončena digitalizace velmi badateli využívaných register erbovních listů, tzv. Saalbuchů, skeny jsou již uloženy, pro studijní účely se užívá jen digitální kopie. Současně data byla převedena do 35mm bezpečnostního mikrofilmu v rámci zkoušek nové technologie.

V minulém roce proběhla na Chodovci jednorázová digitalizace vedut z fondů 1. oddělení a digitalizáty byly předány Odboru archivní správy a spisové služby MV ČR.

Byla dokončena tvorba metadat pro indikační skici. Dále byla prováděna kontrola digitalizátů židovských a židovských kontrolních matrik (dokončeno) včetně tvorby metadat k nim. Ukončena je digitalizace fondu Ruské a ukrajinské spolky a organizace (po kontrole snímků bude vystaveno na portálu www.badatelna.cz). Následně byla zahájena digitalizace fondu Komitét pro umožnění studia ruským a ukrajinským studentům v ČSR. Průběžná digitalizace probíhala ve fondu Sbirka plakátů (plakáty ze španělské občanské války) v souvislosti s jejich zpracováním. Uvažujeme i o přípravě fondů Ukrajinské muzeum a Ruský zahraniční historický archiv.

Digitalizace z oblasti sčítání lidu, evidencí obyvatel či státoobčanských agend bude sloužit pouze pro potřeby státní správy vzhledem k přetrvávající

ochraně osobních a citlivých osobních údajů na základě příslušných zákonných omezení. Od roku 2009 se pokračuje v postupné záchraně pomocných knih ke sčítacím operátům fondu Státní úřad statistický I – Sčítání obyvatelstva ČSR v roce 1930, Praha. Snadněji zachrannitelné pomocné knihy ke sčítání roku 1930 byly přímo v oddělení ambulantně ošetřovány, opatřovány podrobným přehledem a předávány do 8. oddělení k digitalizaci (28 svazků, vráceno nyní 27 svazků). Průběžně se provádí ukládání na server a kontrola v oddělení. Ke konzervaci byly předány dva nejpoškozenější svazky. Zcela hotová je již část knih týkající se Země podkarpatoruské, která čítá 19 svazků. Pomocné knihy z fondu Sčítání obyvatelstva v roce 1939 byly loni digitalizovány přímo v 3. oddělení v rámci projektu Technologické agentury ČR (Státoobčanská agenda a její zefektivnění). Jednalo se o kompletní přípravu (ambulantní ošetření, foliaci) 115 knih, vlastní digitalizaci, postprocesing, kontrolu a ukládání na server. U těchto knih bude ještě nutné dokončit kontrolu všech digitalizátů a metadat. Vedle toho ještě 21 svazků bylo zpracováno v 8. oddělení, takže lze konstatovat, že knihy k tomuto sčítání jsou hotové.

Zmíněný projekt umožnil také komplexní digitalizaci záznamních listů z fondu Ministerstvo vnitra – nová registratura (sign. A 4604 – A 4617), tj. pomocné knihy uložené ve 20 archivních krabicích ke zmíněným signaturám se státoobčanskou agendou z let 1945–1948 týkající se dekretálního řízení, navracení a znovuuudělování státního občanství občanům německé a maďarské národnosti. V první řadě byla provedena kontrola úplnosti záznamních listů, jejich očíslování a digitalizace. Kvalita pořízených snímků byla kontrolována a zjištěné nedostatky průběžně opravovány.

Došlo i k digitalizaci nejfrekventovanějších indexů fondu Policejní ředitelství Praha. Prováděla se na 8. oddělení profesionálním fotoaparátem a jednalo se o 524 pomocných knih pro léta 1941–1950 obsahujících abecední řadu osobních jmen s odkazem na signaturu, pod níž se ve fondu nacházejí spisy týkající se pasových záležitostí, občanských legitimací, řidičských průkazů apod. Pro tento rozsáhlý soubor knih byla již na počátku připravena přehledná tabulka s abecedním rozsahem jmen obsaženým v každém svazku. Svazky byly digitalizovány, poté byly snímky zkontrolovány a upraveny a následně rovněž uloženy na příslušné místo na serveru. Interně byla letos zahájena i digitalizace rozsáhlé kartotéky Policejní ředitelství – Evidence obyvatel (3. odd.), která potrvá díky obrovskému rozsahu několik let.

Proběhla digitalizace kartoték členů KSČ (bezpečnostní výzkum), je hotovo 170 605 skenů (což je cca více než 85 tis. karet).

Nezastavily se ani práce v mezinárodním projektu ENArC (pokračovatel projektu Monasterium). Kontrolovala se metadata z digitalizace fondů 1. a 6. oddělení, která jsou po částech předávána do vídeňské centrály k vyvěšení na webovou stránku www.monasterium.net. Průběžně byla prováděna revize přepisů inventářů fondů digitalizovaných v rámci tohoto projektu do PC formulářů za pomoci externistů. Z Rodinného archivu toskánských Habsburků bylo nasnímáno 132 rukopisů a spisů tj. 25 395 skenů a 41 ks listin (135 skenů), celkem tedy 25 530 skenů. Mimo plán bylo pořízeno 1 491 skenů tzv. reversů k zemi fondu Archiv Českých stavů.

Informatika

Řada činností v oblasti informačních technologií vychází z potřeb fungování informačních technologií v Národním archivu, a proto se jedná o rutinní práce technické podpory, údržby a oprav.

V roce 2012 pokračovalo přejímání, evidence, uložení a zpřístupnění digitálních dokumentů. Jedná se o digitální dokumenty převzaté od původců a o digitální reprodukce tradičních archiválií. V současné době jsou uloženy digitální a digitalizované dokumenty 150 archivních fondů. Objem digitálních dokumentů je 2,6 TB a objem digitalizovaných 15,9 TB. V dubnu byly pořízeny nové servery a disková pole o kapacitě 30 TB, jež byla následně nainstalována v obou pracovištích NA, a zahájen proces migrace dat ze stávajících úložišť. Proces migrace je spojen s doplňováním metadat a s vytvářením kontrolních součtů silnějším algoritmem (sha256). Tyto činnosti by měl do budoucna řešit Národní digitální archiv.

V projektu Národního digitálního archivu (dále též NDA) bylo povoleno prodloužení projektu o půl roku, tj. do 30. 6. 2014 včetně změny právního aktu. Důvodem jsou problémy s realizací nejdůležitějšího výběrového řízení a novou legislativou k zadávání veřejných zakázek v oblasti stavebních prací. Klíčová veřejná zakázka na informační systém zahrnuje dodávky hardware a software, a dále vývoj (úpravu) software pro potřeby NDA. Zakázka byla zahájena 24. 10. 2011. Dne 30. 1. 2012 zahájil Úřad pro ochranu hospodářské (dále ÚOHS) soutěže správní řízení (námitka proti zadávacím podmínkám). Národní archiv mezitím pokračoval v hodnocení nabídek a vybral vítěznou nabídku. Proti rozhodnutí o výběru byla vznesena námitka a po jejím zamítnutí byl podán návrh k ÚOHS. Úřad zahájil další správní řízení a následně obě řízení

sloučil. Dne 8. 10. 2012 ÚOHS svým rozhodnutím zakázku zrušil, neboť dospěl názoru, že zadavatel cit.: „nedodržel postup stanovený v ustanovení § 51 odst. 4 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na § 6 citovaného zákona, když omezil možnost prokazování splnění technického kvalifikačního předpokladu (podle bodu 6.4 A) zadávací dokumentace) prostřednictvím subdodavatele, přičemž tento postup mohl podstatně ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky, a dosud nedošlo k uzavření smlouvy“. Hlavní soutěž bude tedy opakována, zadávací dokumentace již schválena bez připomínek Odborem strukturálních fondů MV ČR i Ministerstvem financí. Předmět zakázky zůstal zachován. Upravena byla hodnotící kritéria. Po schválení zadávací dokumentace ministerstvy vnitra a financí bylo vypsáno nové výběrové řízení dne 18. 2. 2013. Národní archiv předpokládá, že výběr dodavatele bude dokončen do poloviny roku 2013 a realizace zakázky do poloviny roku 2014.

Pro stavbu záložního pracoviště v jižních Čechách je stavební povolení pravomocné od 29. 1. 2013. Ke kontrole dána zadávací dokumentace na technický dozor investora. Opravujeme po připomínkách zadávací dokumentaci na soutěž dodavatele stavby a znovu předložíme Odboru strukturálních fondů MV ČR (dále též OSF). Pro hlavní úložiště fáze projektování ukončena, stejně tak i řízení o stavební povolení, které je pravomocné. Zadávací dokumentace na stavbu hlavního pracoviště a rekonstrukci vedlejšího byla předána k posouzení OSF (drobné připomínky, budeme respektovat, není nutno znovu předkládat) a na Odbor programového financování MV ČR (hlavní stavba vrácena – požadují další stupeň projektové dokumentace dle od 1. 9. 2012 platné nové vyhlášky k novele zákona o veřejných zakázkách) a povinně též na Ministerstvo financí (zakázky nad 30 mil. Kč). Bude nutné nové výběrové řízení (je již souhlas OSF i Ministerstva pro místní rozvoj v režimu nadlimitní zakázky). Zadávací dokumentace po připomínkách OSF opravena a znovu předložena. Ke kontrole dána zadávací dokumentace na technický dozor investora. Byla ukončena soutěž na publicitu, proběhl výběr, smlouva uvázla na povinné kontrole na OSF.

Rutinně probíhala podpora uživatelských aplikací (IS Badatelna, Janus 2000, knihovna, údržba intranetového portálu a webové stránky). Pokračovalo elektronické zpřístupnění archivních pomůcek na www.badatelna.cz. Významný výsledek představuje komplexní zpřístupnění digitalizovaného fondu Matriky židovských náboženských obcí.

Prostorová situace archivu, provozní a ekonomické záležitosti

Národní archiv má příslušnost hospodařit s majetkem státu ve třech objektech a je nucen řešit kromě vlastní prostorové situace i dislokaci Odboru archivní správy a spisové služby MV, centrály Státního oblastního archivu v Praze a do budoucna i Archivu bezpečnostních složek, optimálně dostavbou v tzv. archivním areálu Chodovec.

Budova na třídě Milady Horákové 133 je využívána oddělením fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí (1. oddělení) a současně Odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra České republiky. Prostorové rezervy v objektu postaveném ve třicátých letech minulého století již nejsou žádné.

Lokalita Hluboká nad Vltavou byla vybrána pro umístění záložního pracoviště Národního digitálního archivu (dále NDA). Pro tyto potřeby budou nakonec využity celé dvě třetiny kapacity podzemního objektu. Národní archiv plánuje využít zbývající prostory pro uložení bezpečnostních mikrofilmů Národního archivu.

Areál Chodovec je využíván Národním archivem a Státním oblastním archivem v Praze. Depotní část tvoří třináctipodlažní budova ve třech stavebních depotních blocích (DB) se 182 sály (dle kolaudace 137 obhospodařuje Národní archiv, 45 Státní oblastní archiv v Praze). Depoty jsou vybaveny regály (pevné nebo s pojezdem) či speciálním vybavením (knihovny, mapové depozitáře, depozitáře listin, „foto, fono, kino“, nosiče elektronických archiválií).

Volná kapacita sálů Národního archivu se za rok 2012 opět zmenšila o více než 1 km. Další údaje jsou v podstatě totožné jako ve Zprávě o činnosti za rok 2011.

Publikační činnost pracovníků Národního archivu za rok 2012

/ Sestavila Olga Pospíšilová /

BACÍLKOVÁ, Bronislava

Vliv silic a jejich hlavních účinných látek na mikroorganismy a na archivní materiál. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 106–116 (spoluautorka Hana Paulusová) Využití alfa-amyláz při konzervaci papíru – studium problematiky přístupnosti substrátu. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno

2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 61–70 (*spoluautoři Benjamin Bartl, Petr Kotlík, Michal Ďurovič*).

BARTL, Benjamin

Analysis of efflorescence on surface of beeswax seals. In: *Journal of Cultural Heritage* 13, Nr. 3, 2012, s. 275–284. (*spoluautoři J. Trejbal, M. Ďurovič, S. Vašíčková, I. Valterová*).

Konzervace motáků pplk. Josefa Mašina. In: *Historie a vojenství* 61, 2012, s. 106–109 (*spoluautoři Jan B. Uhlíř, Michal Ďurovič*).

Využití alfa-amyláz při konzervaci papíru – studium problematiky přístupnosti substrátu. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 61–70 (*spoluautoři Petr Kotlík, Michal Ďurovič, Bronislava Bacílková*).

BARTLOVÁ, Lenka

Možnosti využití vybraných organických rozpouštědel při odstraňování olejových skvrn z papíru. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 71–78. (*spoluautorky Irena Kučerová, Marie Kaplanová, Hana Paulusová*).

Vliv rozpouštědel na vlastnosti papíru a na vybrané tiskové černě. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 79–85 (*spoluautorky Irena Kučerová, Marie Kaplanová, Hana Paulusová*).

BARTŮŠEK, Václav

[Čadková, Iva – Zahradníková, Magda (edd.): *Berní rula*. Sv. 15, Kraj Hradecký. Díl IV. Praha 2011, 294 s.]. In: *Orlické hory a Podorlicko* 18, 2011, s. 328–329].

[Holubová, Markéta: *Biografický slovník hudebních prefektů jezuitského řádu působících v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v letech 1556–1773*. Biographical Dictionary of Musical Prefects of the Jesuit Order Active in Bohemia, Moravia and Silesia in the Years 1556–1773. Praha 2009, 238 s. In: *Středočeský sborník historický* 37, 2011, s. 195–196.

Eder, Alexius. In: *Biografický slovník českých zemí*. Sešit 15 (Dvořák–Enz). Praha 2012, s. 522–523.

Eder, Paulus. In: *Biografický slovník českých zemí*. Sešit 15 (Dvořák–Enz). Praha 2012, s. 523.

Eliáš, Antonín. In: Biografický slovník českých zemí. Sešit 15 (Dvořák-Enz). Praha 2012, s. 574.

Enzmann, Josef. In: Biografický slovník českých zemí. Sešit 15 (Dvořák-Enz). Praha 2012, s. 609.

[Lutovský, Michal: Jižní Čechy v raném středověku. Slovanské osídlení mezi Prahou a Chýnovem. České Budějovice 2011, 301 s.]. In: Středočeský sborník historický 37, 2011, s. 199–200.

[Mihola, Jiří (ed.): Na cestě do nebeského Jeruzaléma. Brno 2010, 234 s.]. In: Jiskra 54, č. 34 (23. 8. 2012), s. 9.

[Mihola, Jiří (ed.): Na cestě do nebeského Jeruzaléma. Brno 2010, 234 s.]. In: Orlické hory a Podorlicko 18, 2011, s. 330–331.

[Polehla, Petr – Hojda, Jan (red.): Náboženské divadla v raném novověku. Ústí nad Orlicí 2011, 176 s.]. In: Orlické hory a Podorlicko 18, 2011, s. 329–330.

[Hejnic, Josef – Martínek, Jan: Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě. *Enchiridion renatae poesis Latinae in Bohemia et Moravia cultae* 6. Supplementa A–Ž. Praha 2011, 334 s.]. In: Orlické hory a Podorlicko 18, 2011, s. 331–332.

[Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 49, 2009, č. 1–2]. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 109–110.

[Petr, Stanislav: Soupis rukopisů knihovny při farním kostele svatého Jakuba v Brně. Praha 2007, 587 s.]. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 103–105.

[Petr, Stanislav – Zachová, Irena: Soupis sbírky rukopisů bývalého Františkova muzea v Brně. Studie o rukopisech]. In: Středočeský sborník historický 37, 2011, s. 194–195.

[Petr, Stanislav – Zachová, Irena: Soupis sbírky rukopisů bývalého Františkova muzea v Brně. Studie o rukopisech]. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 530–532.

[Balcárek, Pavel: Ve stínu třicetileté války. Politikové, kondotiéři, rebelové a mučedníci v zemích Koruny české. České Budějovice 2011, 524 s.]. In: Středočeský sborník historický 37, 2011, s. 210–211.

[Hoffmann, František: Výbor kodikologických rozprav a studií = *Studia codicologica selecta*. Praha 2010, 494 s.]. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 533–535.

Digitalizace historických knižních fondů v knihovně Národního archivu (staré tisky). In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech 2011 : sborník z 20. odborné konference Olomouc, 20.–21. září 2011. Olomouc – Brno 2012, s. 131–138.

Druhý superior piaristické koleje v Rychnově nad Kněžnou P. Augustinus Odrobina a S. Monica (1674–1747) – proměny života piaristy. In: Orlické hory a Podorlicko 18, 2011, s. 11–30.

Jeremiáš Soudný (1702–1768). In: Jiskra 54, č. 41 (11. 10. 2012), s. 11.

Jeremiáš Soudný 1702–1768 (II.). Trocha filozofské historie snad nikoho nezabije. In: Jiskra 54, č. 47 (22. 11. 2012), s. 10.

Jihozápad Podblanicka očima archeologa. In: Jiskra 54, č. 17 (26. 4. 2012), s. 10.

Nová kniha o třicetileté válce zahrnuje i Podblanicko. In: Jiskra 54, č. 12 (22. 3. 2012), s. 6.

Osobnosti Podblanicka v biografickém slovníku českých zemí: Dot-Dvo. In: Jiskra 54, č. 39 (27. 9. 2012), s. 10.

P. Daniel Podhorský-Podgorsber a S. Francisco a jeho kniha o piaristech v knihovně Národního archivu v Praze. In: Bibliotheca Antiqua 2012. Sborník z 21. konference Olomouc 7.–8. listopadu 2012. Olomouc – Ostrava 2012, s. 225–230.

P. Eugenius Sebastiani z Častolovic – 250 let od úmrtí. In: Jiskra 54, č. 8 (23. 2. 2012), s. 19.

Piaristé a kulturní obraz Podblanicka v první polovině 18. století. In: Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 50/1, 2010–2011, s. 51–66.

Podprojekt „Zámecká knihovna Valdštejnů na zámku v Doksech – signatura A 75 – letáky o třicetileté válce“: 6. etapa (VISK – Memoriae mundi series Bohemica 2011) knihovny Národního archivu a jeho celkové zhodnocení z hlediska využití digitalizovaných dokumentů. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 516–520.

Před úsvitem křesťanství – před úsvitem dějin. In: Jiskra 54, č. 14 (5. 4. 2012), s. 8.

Střední školství církevních řádů na jihovýchodní Moravě v letech 1620–1778 : možnosti vyššího vzdělávání mimo region. In: *Malovaný kraj* 48, č. 1, 2012, s. 4. Studenti ze Strážnice na vyšším piaristickém gymnáziu v Mikulově v letech 1692–1744. In: *Okolo Strážnice* 9, 2012, s. 24–38.

Školy a jejich knihovny v 17. a 18. století v českých zemích. In: *Manu propria*. Sborník příspěvků k životnímu jubileu PhDr. Aleny Richtrové, CSc. Praha 2012, s. 109–127.

Vánoce Jeremiáše Soudného. In: Jiskra 54, č. 51–52 (20. 12. 2012), s. 26.

Významná rukopisná sbírka k dějinám Moravy zpřístupněna. In: *Malovaný kraj* 48, č. 1, 2012, s. 30.

Významný chrudimský rodák P. Eugenius Sebastiani z Častolovic: (*28. 2. 1681 Chrudim – †25. 3. 1762 Benešov). In: Chrudimské listy vlastivědné 21, č. 5, 2012, s. 12–13.

Za vysvědčením do minulosti. In: Jiskra 54, č. 21 (24. 5. 2012), s. 9.

250 let od úmrtí benešovského piaristy a astronoma P. Eugenia Sebastianiho z Častolovic. In: Pod Blaníkem 16 (38), č. 2, 2012, s. 9–10.

250 let od úmrtí vlašimského piaristy P. Gottharda Seissera. In: Pod Blaníkem 16, č. 3, 2012, s. 7–9.

BAUDISCH, Pavel

Čtení fotografií z pohledu archiváře – několik postřehů z praxe. In: Historická fotografie 11, 2012, s. 28–39.

BENEŠOVÁ, Emilie

Archivní zpracování fotografických archiválií. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 427–504.

ČTVRTNÍK, Mikuláš

[Ridener, John: From Polders to Postmodernism: a Concise History of Archival Theory. Duluth 2009, 184 s.]. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 331–332.

[Cox, Richard J.: Personal Archives and a New Archival Calling : Readings, Reflections and Ruminations. Duluth 2008, 418 s.]. Archivní časopis 62, 2012, s. 329–330.

Archivní vzdělávání. In: *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 52, Suppl. 1, 2012, s. 327–333.

Archivní vzdělávání: co může archiv činit (nejen) pro děti? In: Archivní časopis 62, 2012, s. 409–422.

Die Theorie von der „macroappraisal“ im Sinne Terry Cooks und die Frage der archivischen Bewertung. In: *Archivalische Zeitschrift* 92, 2011, s. 73–98.

Eric Ketelaar. In: *Archiwista Polski* 17, nr 3 (67), 2012, s. 129–137.

Předarchivní péče ve Francii na přelomu 20./21. století. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 313–332.

Bylo nebylo. Studie (nejen) k dějinám dějepisectví, vzdělanosti a didaktice dějepisu, k vydání připravili Hana Kábová a Mikuláš Čtvrtník. Praha 2012, 339 s. (*Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis – supplementum*)

ČUMLIVSKI, Denko

800 let Zlaté buly sicilské: 1212–2012. Dostupné z <http://www.nacr.cz/zpravy/zlatabula800.aspx>

DRAŠAROVÁ EVA

Deset roků od velké vody aneb poučili jsme se z krizového vývoje alespoň v Národním archivu? In: Archivní časopis 62, 2012, s. 370–406 (spoluautor Michal Ďurovič).

Národní archiv v roce 2011. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 323–368.

Trochu pozdě, ale přece, laudatio k významnému jubileu Aleny Pazdřové. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 288–297 (spoluautor Jan Kahuda).

Využívání archiválií ve světle analýzy nákladů a výnosů: případová studie na základě informací z chodu Národního archivu. In: Zpravodaj pobočky ČIS při NA 52, 2012, s. 23–28. Zlatá bula sicilská: pergamen starý osm set let. Rozhovor zapsala Zuzana Pacinová. In: Veřejná správa 21, 2012, s. 12–13.

DUFEK, Pavel

Rozdílné přístupy a výsledky omezování soukromého podnikání v ČSR a NDR na sklonku 50. let: co měly společného? In: České křižovatky evropských dějin. [Sv. 3], 1948 – únor 1948 v Československu: nástup komunistické totality a proměny společnosti. Praha 2011, s. 205–213.

ĎUROVIČ, Michal

Plynné polutanty. Monitorování v depozitářích státních archivů České republiky. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 245–263 (spoluautoři Hana Paulusová, Roman Staka). Analysis of efflorescence on surface of beeswax seals. In: *Journal of Cultural Heritage* 13, Nr. 3, 2012, s. 275–284. (spoluautoři B. Bartl, J. Trejbal, S. Vašíčková, I. Valterová).

Konzervace motáků pplk. Josefa Mašína. In: *Historie a vojenství* 61, 2012, s. 106–109 (spoluautoři Benjamin Bartl, Jan B. Uhlíř)

Využití alfa-amyláz při konzervaci papíru – studium problematiky přístupnosti substrátu. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 61–70 (spoluautoři Benjamin Bartl, Petr Kotlík, Bronislava Bacílková).

Deset roků od velké vody aneb poučili jsme se z krizového vývoje alespoň v Národním archivu? In: Archivní časopis 62, 2012, s. 370–406 (spoluautorka Eva Drašarová).

GOTTFRIED, Libor

Vyšetřování karlštejnského děkana Víta Polnického z let 1568–1570. In: *Minulostí Berounska* 15, 2012, s. 248–255.

GREGOROVÍČOVÁ, Eva

Neznámé písemnosti ke sjednocovacímu procesu Itálie uložené v Národním archivu v Praze. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 308–322.

Tři kapitoly k pořádání Rodinného archivu toskánských Habsburků: Petr Leopold, Ferdinand IV., Ludvík Salvátor. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 341–369.

Z Florencie do Brandýsa. Příklad toskánských Habsburků na brandýšské panství. In: *Studie a zprávy* 1, 2011, s. 9–29.

Z rukopisného bohatství Národní knihovny: soukromá knihovna M. Stanislava z Hnězdna, její funkce a význam. In: *Manu propria*. Sborník příspěvků k životnímu jubileu PhDr. Aleny Richterové, CSc. Praha 2012, s. 35–50.

HUBENÝ, David

[Končelík, Jakub – Večeřa, Pavel – Orság, Petr: Dějiny českých médií 20. století. Praha 2010, 310 s.]. In: *Soudobé dějiny* 19, č. 2, 2012, s. 372–373.

[Maršálek, Zdenko – Hofman, Petr: Dunkerque 1944–1945. Ztráty československé obrněné brigády během operačního nasazení ve Francii. Praha 2011, 576 s.]. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 539–541.

[Kokošková, Zdeňka – Pažout, Jaroslav – Sedláková, Monika (edd.): Pracovali pro Třetí říši. Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva Protektorátu Čechy a Morava pro válečné hospodářství Třetí říše (1939–1945): edice dokumentů. Praha 2011, 462 s.]. In: *Soudobé dějiny* 18, č. 4, 2011, s. 722–723.

Beneš spasitel i démon. Konference o obrazech Edvarda Beneše v českém a evropském kontextu. In: *Soudobé dějiny* 18, č. 4, 2011, s. 707–711 (spoluautor Miroslav Šepták).

Hubert Ripka: Záznamy o rozhovorech s Edvardem Benešem 1939–1944. In: *Sborník archivních prací* 62, 2012, s. 409–490 (spoluautoři Helena Nováčková, Ivan Šťovíček).

Konference Válečný rok 1941 v Ústavu pro studium totalitních režimů. In: *Soudobé dějiny* 18, č. 4, 2011, s. 712–715.

Nezbedný Rakovník 19. věku. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 411–414.

Prosincová generální stávka roku 1920 ve Slaném a okolí. In: Formování občanské společnosti ve Slaném a na Slánsku na přelomu 19. a 20. století. Sborník z historické konference. Slaný 2012, s. 129–150.

Rakovník a Rakovnicko za druhé republiky. In: Rakovnický historický sborník 8, 2011, s. 177–221.

Tóth, Andrej – Novotný, Lukáš – Stehlík, Michal: Národnostní menšiny v Československu 1918–1938. Od státu národního ke státu národnostnímu? Praha 2012, 722 s. (člen autorského kolektivu)

Hubert Ripka: záznamy o rozhovorech s Edvardem Benešem 1932–1938. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 258–307 (spoluautoři Helena Nováčková, Ivan Štoviček).

JUNĚCOVÁ, Jiřina

Jiří Šouša: Mezi brázdou a bankovním úvěrem. O agrárních a peněžních dějinách 19. a 20. století. Výbor prací k 60. narozeninám, k vydání připravili Jan Kahuda, Eduard Kubů, Jiřina Juněcová a Jiří Novotný, úvod Eva Drašarová. Praha 2012, 641 s.

KAHUDA JAN

[Novák, Jozef: Heraldik bez erbu. Martin 2010, 152 s.]. In: *Genealogické a heraldické listy* 32, č. 2, 2012, s. 108–109.

[Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2008, 140 s.; Západočeské archivy 2010, 123 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 312–315.

[Sborník k počtě Evy a Karla Waskových, západočeských archivářů. Plzeň 2011, 392 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 321–323.

[Západní Morava: vlastivědný sborník XI/2007 – XIII/2009, 216 + 256 + 320 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 298–301.

[Západočeské archivy 2011, 175 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 315–319.

Ašsko v 19. století ve vzpomínkách Gottloba Traugotta Albertiho. In: *Genealogické a heraldické listy* 31, č. 4, 2011, S. 88–89.

Personal – und Familienarchive in Tschechischer Republik. In: *Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs* 56, 2011, s. 539–575.

Pokus o první archivní katastr. Na okraj projektu průvodce po československých archivech z roku 1928. In: Karel Jaromír Erben a úloha paměťových institucí v historických proměnách: referáty z vědecké konference konané ve dnech 15.–16. dubna 2011 na Malé Skále. Semily 2011, s. 195–201.

Výzkumné středisko historických menšin ve Vídni a jeho dokumentační sbírky. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 255–259.

Lehr, Stefan: „Podstatně zvýšit německý vliv“. Archiváři a archivy v Protektorátu Čechy a Morava (1939–1945). In: Archivní časopis 62, 2012, s. 229–247 (překlad Jan Kahuda).

Václav Babička zemřel. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 201–217 (spoluautor Vladimír Růžek).

KALINA, Tomáš

Předarchivní péče v Národním archivu. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 9–102.

KOBLASA, Pavel

[Delehan, Mihajlo: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírásai egységei 1919-ig és 1938-1945 között. Budapest 2009, 431 s.]. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 327–329.

Archiv knížat Blücher von Wahlstatt. In: *Rodopisná revue* 14, č. 2, 2012, s. 4–5.

Černínský archivář Tischer a jeho rodina. In: *Rodopisná revue* 14, č. 2, 2012, s. 16.

Červenolhotecké panství za prvních Schönburgů. In: *Výběr* 49, č. 2, 2012, s. 140–142.

Dírná a Zálší po úmrtí Františka Adama hraběte Wratislawy z Mitrowicz. In: *Výběr* 49, č. 3, 2012, s. 161–163.

Nová kniha o vídeňském císařském dvoře. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 415–416.

Svobodní páni Riese-Stallburg v Českém království. In: *Rodopisná revue* 14, č. 3, 2012, s. 5–6.

Tachlovické panství v držení rakouských císařů. In: *Studie a zprávy* 1, 2011, s. 153–158. Výjezdní zasedání Společnosti maďarských archivářů u Balatonu. In: *ČAS v roce 2011*, s. 72–73.

Získání novohradského panství do majetku Schwarzenbergů. In: *Obnovená Tradice* 23, č. 45, 2012, s. 22–24.

Člunek. Obec u Krvavého rybníka. České Budějovice 2012, 30 s.

Hluboká nad Vltavou v proměnách staletí. České Budějovice 2012, 143 s. (spoluautor Daniel Kovář)

Místopis Jindřichohradecka. Seznámení s krajem zlaté růže a Českou Kanadou. České Budějovice 2012, 232 s.

Schematismus velkostatků na Slovensku. České Budějovice 2012, 34 s.

KOKOŠKOVÁ, Zdeňka

Životní jubileum Heleny Nováčkové. In: Archivní časopis 61, 2011, s. 441–443.

KRLÍN, Jan

Vladimír Waage oslavil šedesátiny. In: Archivní časopis 61, 2011, s. 440–441.

KŘEŠŤAN, Jiří

[Bílek, Karol: Archivář František Dvorský a Sobotka. Nejen Čtyři ze Sobotky. Sobotka 2010, 84 s.]. In: Časopis Matice moravské 130, č. 2, 2011, s. 384–385.

[Maršálek, Zdenko – Hofman, Petr: Dunkerque 1944–1945. Ztráty československé obrněné brigády během operačního nasazení ve Francii. Praha 2011, 576 s.]. In: Soudobé dějiny 18, č. 3, 2011, s. 516–517.

[Havlíčkobrodsko: sborník příspěvků o historii regionu. Sv. 24, 257 s.]. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 301–302.

[Havlíčkobrodsko: vlastivědný sborník, sv. 23, 272 s.]. In: Archivní časopis 62, 2012, s. 108–109.

[Císař, Čestmír: I kapky proděravější kámen. Samizdatová memoranda a jiné texty z let 1975–1989. Praha 2011, 322 s.]. In: A2, roč. 8, č. 21 (10. 10. 2012), s. 29.

[Muraško, Galina Pavlovna: Izbrannoje. Moskva 2011, 574 s.]. In: Soudobé dějiny 19, č. 2, 2012, s. 373–374.

„Když je třeba, jde se přes mrtvoly“. Zdeněk Nejedlý v denících Jaroslava Kojzara. In: Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis 4, č. 4, 2011, s. 253–286.

[Pullmann, Michal: Konec experimentu: přestavba a pád komunismu v Československu. Praha 2011, 243 s.]. In: Paginae historiae 20/1, 2012, s. 421–422.

[Korespondence Janouch/Vaculík. Praha 2012, 222 s.]. In: A2, roč. 8, č. 20 (26. 9. 2012), s. 29.

[Piorecká, Kateřina: O českou literaturu naukovou: diskuse o úloze a organizaci českých humanitních věd v letech 1885–1900. Praha 2012, 217 s.]. In: *Práce z dějin Akademie věd* 4, č. 2, 2012, s. 291–293.

[Hrdlička, Jaroslav: Patriarcha Dr. Miroslav Novák. Život mezi svastikou a rudou hvězdou. Brno 2010, 296 s.]. In: *Soudobé dějiny* 18, č. 4, 2011, s. 721–722.

[Pocta Zdeňku Jičínskému k 80. narozeninám. Praha 2009, 344 s.]. In: *Soudobé dějiny* 18, č. 3, 2011, s. 518–520.

[Pomezí Čech a Moravy 11, 2010, 258 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 102–103.

[Motlíček, Tomáš – Šmeral, Jiří (edd.): Průvodce po fondech a sbírkách Centra pro československá exilová studia při FF UP v Olomouci. [Sv. 1]. Olomouc 2007, 84 s.; Šmeral, Jiří (ed.): Průvodce po fondech a sbírkách Centra pro československá exilová studia při FF UP v Olomouci. Sv. 2, Rada svobodného Česko-slovenska. Olomouc 2009, 68 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 218–219.

[Rokoský, Jaroslav: Rudolf Beran a jeho doba. Vzestup a pád agrární strany. Praha 2011, 901 s.]. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 417–420.

[Tomeš, Josef: Viktor Dyk a T. G. Masaryk. Dvojí reflexe češství. Praha 2009, 204 s.]. In: *Časopis Matice moravské* 130, 2011, s. 429–430.

[Volokitina, T. V. – Muraško, G. P. – Stykalin, A. S. (edd.): 1968 god. Sbornik statěj. Istoričeskaja retrospektiva. Moskva 2010, 808 s.]. In: *Soudobé dějiny* 18, 2011, s. 726–728.

Fenomén komunismu v nejnovější ruské historiografii. Problémy a inspirace. In: *Soudobé dějiny* 18, 2011, s. 669–678.

Ing. Jiří Kraus laureátem medaile Za zásluhy o české archivnictví. In: *Zpravodaj Čechů a Slováků ve Švýcarsku* 45, č. 7–8, 2012, s. 39–41. Spolupráce Národního archivu se soukromoprávními původci v oblasti předarchivní péče. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 103–124 (spoluautorka Zora Machková).

KUPROVÁ, Renata

Jan Malypetr: Paměti a projevy, ed. Renata Kuprová. Praha 2011, 300 s.

MACHKOVÁ, Zora

Spolupráce Národního archivu se soukromoprávními původci v oblasti předarchivní péče. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 103–124 (spoluautor Jiří Křesťan).

MAREŠ, Petr

[Woitschová, Klára: „...což slušného a spravedlivého jest fedrovati...“ Personální obsazení pražského apelačního soudu v letech 1548–1783. Pelhřimov 2010, 197 s.]. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 387–401.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka

Židovské obce v západočeském pohraničí po roce 1945 ve světle matričních záznamů. In: *Židé v Čechách. Sborník příspěvků ze semináře konaného 6. a 7. října 2010 v Tachově*. Praha 2011, s. 51–66.

MUNKOVÁ, Michaela

„Sjednocení zdravotnictví“ – reforma československého zdravotnictví v padesátých letech pod sovětskou taktovkou? Drobný příspěvek k dějinám správy. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 5–19.

Obraz židovské komunity ve fondech 4. oddělení Národního archivu. In: *Židé v Čechách. Sborník příspěvků ze semináře konaného 6. a 7. října 2010 v Tachově*. Praha 2011, s. 40–44.

NOVÁČKOVÁ, Helena

Hubert Ripka: záznamy o rozhovorech s Edvardem Benešem 1932–1938. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 258–307 (spoluautoři David Hubený, Ivan Šťovíček).

Hubert Ripka: Záznamy o rozhovorech s Edvardem Benešem 1939–1944. In: *Sborník archivních prací* 62, 2012, s. 409–490 (spoluautoři David Hubený, Ivan Šťovíček)

NOVÁKOVÁ, Jana

Seznam docházejících seriálů do knihovny Národního archivu k 1. lednu 2012. Praha 2012, 20 s.

NOVOTNÁ, Markéta

[Bareš, Petr (ed.): *Karlštejn a jeho význam v dějinách a kultuře* Praha 2010, 213 s.]. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 423–425.

Fridrich Stromer z Norimberka „quondam notarius Karlsteinensis“. Příspěvek k problematice karlštejnského dominia ve 14. století. In: *Historie – Otázky – Problémy* 1, 2011, s. 89–98. Sen o strážci hradu Karlštejna. In: *Medievalia historica Bohemica* 15, 2012, s. 45–78.

PATEROVÁ, Petra

Čestmír Císař: I kapky proděravějí kámen. Samizdatová memoranda a jiné texty z let 1975–1989, ed. Petra Paterová, úvodní slovo Martin Kučera, doslov Martin Růžek. Praha 2011, 322 s.

PAULUS, Filip

Deník Sbírky map a plánů. Pramen k historii jedné etapy rozvoje mapové sbírky 1920–1942. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 203–240.

PAULUSOVÁ, Hana

Vliv silic a jejich hlavních účinných látek na mikroorganismy a na archivní materiál. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 106–116 (spoluautorka Bronislava Bacílková)

Možnosti využití vybraných organických rozpouštědel při odstraňování olejových skvrn z papíru. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 71–78. (spoluautorky Lenka Bartlová, Irena Kučerová, Marie Kaplanová).

Vliv rozpouštědel na vlastnosti papíru a na vybrané tiskové černě. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 79–85 (spoluautorky Lenka Bartlová, Irena Kučerová, Marie Kaplanová).

Plynné polutanty. Monitorování v depozitářích státních archivů České republiky. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 245–263 (spoluautoři Michal Ďurovič, Roman Staka).

RŮŽIČKOVÁ, Adéla

Měkká pergamenová vazba (konzervační). Informace o studijním pobytu v Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 56–57.

SPÁČILOVÁ, Dagmar

Přehled přírůstků knihovny Národního archivu za rok 2005. Praha 2012. Dostupné z <http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-prir.aspx>

STODŮLKA, Zbyšek

Předarchivní péče v Německu. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 333–359.

STRAKA, Roman

Plynné polutanty. Monitorování v depozitářích státních archivů České republiky. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 245–263 (spoluautoři Hana Paulusová, Michal Ďurovič).

ŠATOCHINOVÁ, Marie

Informativní přehled. Výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů. Č. 33, sestavily Anna Vindušková a Marie Šatochinová. Praha 2012. Dostupné z <http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-inf.aspx>

ŠEPTÁK, Miroslav

[Feriancová, Alena: (Ne)nájděná bezpečnost: Československo, Německo a úpravy mezinárodního systému v Evropě 1922–1926. Nitra 2010, 287 s.]. In: Český časopis historický 110, 2012, s. 364–368.

Otázka personálního obsazení československého vyslanectví ve Vídni v letech 1932–1938. In: Moderní dějiny 20, 2012, s. 203–219.

Příčiny přechodu Rakouska od liberální demokracie k autoritativnímu režimu (1918–1933). In: Právněhistorické studie 42, 2012, s. 112–124.

Volba Edvarda Beneše prezidentem republiky očima rakouského vyslance v Praze. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V. Ústí nad Orlicí 2011, s. 61–72.

Beneš spasitel i démon. Konference o obrazech Edvarda Beneše v českém a evropském kontextu. In: Soudobé dějiny 18, č. 4, 2011, s. 707–711 (spoluautor David Hubený).

ŠIMŮNKOVÁ, Karolína

Předarchivní péče u Národního památkového ústavu. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 208–227.

ŠISLER, Martin

Předarchivní péče u veřejnoprávních původců v Polsku. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 360–373.

VINDUŠKOVÁ, Anna

Informativní přehled. Výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů. Č. 33, sestavily Anna

Vindušková a Marie Šatochinová. Praha 2012. Dostupné z <http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-inf.aspx>

VOJÁČEK, Milan

[Bílek, Jan – Kokešová, Helena – Quagliatová, Vlasta: Korespondence T. G. Masaryk – Antonín Rezek. Praha 2011, 148 s.]. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 384–386.

[Bílek, Jan – Kokešová, Helena – Quagliatová, Vlasta: Korespondence T. G. Masaryk – Josef Kaizl. Praha 2011, 340 s.]. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 527–529.

„Zdálo se mi, že ten celý kraj jižních Čech truchlí a teskní“. S knížetem Karlem Schwarzenbergem III. na Zvíkově a Orlíku dne 9. září 1886. In: *Obnovená Tradice* 23, č. 45, 2012, s. 25–31.

Abychom věděli, kam si pro ně zajít... Pokus o srovnání policejní evidence pobytu obyvatel v Berlíně, Vídni a Praze od poloviny 19. století do konce 1. světové války. In: *Paginae historiae* 20/1, 2012, s. 241–257.

Pražáci on-line. Pražské pobytové přihlášky z let 1850–1918 na webu Národního archivu. In: *Zpravodaj pobočky ČIS* 52, 2012, s. 135–138.

WAAGE, Vladimír

[Historická fotografie 2007, 83 s.; Historická fotografie 2008/2009, 84 s.]. In: *Archivní časopis* 62, 2012, s. 94–98.

Kamenné cesty v Broumovských stěnách = Stone paths in Broumov Walls. In: *Z historie lesního dopravnictví = Z histórie lesného dopravníctva = From the forest transport history*. Praha 2012, s. 252–260.

Svědectví map – lesnické mapy. Das Zeugnis der Karten – Waldkarten. The Testimony of Maps – Forest Maps. Praha 2011, 9 s. + 45 map. listů (spoluautoři Petr Fencel, Ivan Roček)

ZAJAČIKOVÁ, Zuzana

Pergamenová konzervační vazba. In: XIV. seminář restaurátorů a historiků Brno 2009. Sborník referátů. Praha 2012, s. 58–60.

ŽABKA, Josef

Předarchivní péče v Národním archivu. Pár vzpomínek. In: *Paginae historiae* 20/2, 2012, s. 385–408.